



U.S. AGENCY FOR
GLOBAL MEDIA

UNITED STATES
BROADCASTING
BOARD OF
GOVERNORS

DIGITAL STORYTELLING & SOCIAL MEDIA ENGAGEMENT

USAGM WORKSHOP

SEPTEMBER 4-6, 2019

TASHKENT

UZBEKISTAN



#USAGMtraining



U.S. AGENCY FOR
GLOBAL MEDIA

UNITED STATES
BROADCASTING
BOARD OF
GOVERNORS

**RAQAMLI TEXNOLOGIYAGA TAYANIB MATERIAL TAYYORLASH
VA IJTIMOIY TARMOQLAR BILAN ISHLASH**

SEMINAR KUN TARTIBI

**2019-yil 4-6- sentabr
TOSHKENT, O'ZBEKISTON**

KURS HAQIDA MA'LUMOT:

Ushbu seminar jurnalistlarga raqamli platformalar uchun materiallar ishlab chiqishga va ijtimoiy tarmoqlar uchun kontent shakllantirishga yordam beradi. Trenerlar ijtimoiy tarmoqlar orqali hikoya qilish, tarqatish va tahlil qilishni yaxshilash uchun yangi texnika va ilovalar bilan tanishtiradi. Kurs raqamli va oddiy OAV orasidagi farqni yoritadi. Bundan tashqari, ijtimoiy platformalarning turli ijobiy va salbiy tomonlarini ko'rib chiqadi. Amaliy seminar-treningda taqdimotlar, munozaralar va amaliy mashg'ulotlar o'tkaziladi. Asosan o'zbek tilida va inglizcha (tarjimasi bilan).

Bu kurs oxirida jurnalistlar quyidagi sohalar bo'yicha chuqurroq ma'lumotga ega bo'ladi:

- Raqamli platformalar uchun hikoyalar yaratish;
- Samarali kontent strategiyasini yaratish;
- Ko'p ko'rildigan kontent yaratish;
- Auditoriya bilan ishlash usullari;
- Facebook, Instagram va YouTube'da kontentni samarali tarqatish strategiyasi.

Talablar:

* O'zingiz bilan smartfon va/yoki planshet, va naushniklar olib keling (agar ular sizda mavjud bo'lsa). Kerakli ma'lumotlarni yozib olish uchun noutbuk foydali bo'ladi.

* Iltimos, quyidagi ilovalarni yuklang va iloji bo'lsa oldindan ularni sinab koring:

§ iPhone – iMovie (bepul, oldindan o'rnatilgan bo'lishi kerak), Phonto (bepul) Quik (bepul)

§ Android – VideoShop Video Editor (bepul), Phonto (bepul), Quik (bepul)

* Jurnalistlarning multimedia ishlardan namunalar (rasm, video, audio, matn) guruh bilan bo'lishish uchun.

3-SENTABR, SESHANBA

16:00 – 20:00	KELISH. "GRAND MIR" MEHMONXONASIDA TANISHTIRUV TADBIRI VA TRENING HAQIDA MA'LUMOT.
---------------	---

4-SENTABR, CHORSHANBA

8:30 – 9:00	KIRISH, OCHILISH. SEMINAR HAQIDA UMUMIY MA'LUMOT VA KURSDAN MAQSADLAR.
9:00 – 10:30	OMMANI JALB ETISH YO'LLARI VA IJTIMOIY TARMOQLARDA KONTENT TARQATISH <ul style="list-style-type: none">• Ijtimoiy tarmoqlarni tushunish: Ijtimoiy tarmoq ko'rinishi, hozirgi tendensiyalar, foydalanuvchi odatlari va xatti-harakatlari haqida umumiy ma'lumot.• AQSh Global Media Agentligining O'zbekiston bo'yicha tadqiqotlari va boshqa manbalardan ma'lumotlar, global tendensiyalar, o'zgarishlar• Interaktiv misollar: Sifatli kontent nima? U qanday yaratiladi? Kontentni tarqatish va turli platformalarga moslash – umumiy muhokama.• Ijtimoiy tarmoqlar (Facebook, Twitter, Instagram) va ularning asosiy auditoriyasi xususiyatlari;• Ijtimoiy tarmoqlarga e'tiborni jalg qilish bo'yicha eng yaxshi amaliyotlar - bitta rasm bilan ham hikoya qilish mumkinmi?• Ijtimoiy tarmoqlarda kim ta'sir kuchiga ega?• Ijtimoiy tarmoqda nima mumkin, nima mumkin emas? <p>Trenerlar: Navbahor Imamova (VOA), Tolkun Umaraliyev (Current Time TV)</p>
10:30 -10:45	Kofe tanaffus
10:45 – 12:00	IJTIMOIY TARMOQDA MATERIAL YARATISH. VIDEO LAVHALAR BERISHNING ENG MA'QUL YO'LLARI. <ul style="list-style-type: none">• Raqamli hikoyalarni tasvirlashning formatlari (Qisqa va vertikal video, Subtitli video, gorizontal hikoyalari, uzun yozish, strukturali yangiliklar, jonli bloglar, ma'lumot vizualizatsiyasi)• Lavhaga jon beradigan jarayonlar va elementlar)• Mashq: Phonto (otosuratlarga matn qo'shish uchun bepul Apple va Android dasturi)

	<ul style="list-style-type: none"> Smartfon bilan video va audio olish uchun amaliy maslahatlar Video olish ketma-ketligi; ramkalash va tahrir Intervyularni yozib olish: yaxshi “soundbite” (intervyudan olinadigan qisqacha qism) yaratish Yuklangan til bilan bog'liq muammo - subyektiv sifatlardan ochish Amaliy mulohazalar - fayllarni saqlash va batareya quvvatini nazorat qilish <p>Trenerlar: Inna Dubinskiy(USAGM), Navbahor Imamova, Tolkun Umaraliyev</p>
12:00 - 13:00	Tushlik
13:00 – 15:00	<p>Telefon bilan video olish (QUIK): Smartfon yordamida video va audio yozib olish bo'yicha amaliy mashg'ulot. Qisqa hikoyani rejalshtirish va tasvirga olish. Tahrir qilish bo'yicha maslahatlashish. Ishtirokchilar tashqariga chiqib syomka qilishadi. Qaytgandan so'ng olingan materiallarni ijtimoiy tarmoqlarga moslashtirish uchun "Quik" va "InShot" ilovasidan foydalanish.</p> <p>Yordamchilar: Tolkun Umaraliyev, Navbahor Imamova</p>
15:00 – 15:15	Kofe tanaffus
15:15 – 17:00	<p>KUN MATERIALLARINI QAYTA KO'RIB CHIQISH VA BO'LISHISH SESSIYASI: Videolar, saboqlar muhokamasi hamda ikkinchi kungi rejalar muhokamasi.</p> <p>Trenerlar: Navbahor Imamova, Tolkun Umaraliyev, Inna Dubinskiy</p>

5-SENTABR, PAYSHANBA

8:30 – 9:00	1-KUN MAVZULARINI KO'RIB CHIQISH
9:00 – 10:00	<p>YANGILIKLAR ETIKASI, UMUMIY QADRIYATLAR VA IJTIMOIY TARMOQLAR ASRIDA XODIMLARNI BOSHQARISH:</p> <ul style="list-style-type: none"> Raqamli imkoniyatlar va muammolar Ijtimoiy tarmoqlar asrida axborot etikasi Ijtimoiy tarmoqlar va soxta yangiliklar <p>Trener: Joan Mower (USAGM)</p>
10:00 -10:15	Kofe tanaffus
10:15 – 12:00	<p>SOXTA YANGILIKLAR VA ULARNI TEKSHIRISH VOSITALARI:</p> <ul style="list-style-type: none"> Soxta yangiliklarni topish Ishonchli manbalar Ijtimoiy tarmoqlarni tekshirish tamoyillari Soxta tasvirlarni aniqlash strategiyalari Tekshirish vositalari

	<ul style="list-style-type: none"> Mashq: Soxta yangiliklar va tasvirlar bilan haqiqiy yangiliklar va tasvirlarni solishtirish <p>Trenerlar: Mark Skogen (IREX)</p>
12:00 - 13:00	Tushlik
13:00 – 15:45	<p>AXBOROT TO'PLASH VA IJTIMOIY TARMOQLAR UCHUN MATERIAL YARATISH:</p> <ul style="list-style-type: none"> 5 ta tasvirga olish ketma-ketligi va formatlari; “Quik” bo'yicha qo'llanma Mobil telefon yoki planshet yordamida hikoya qilish. Ko'chalardagi odamlar, turmush tarzi va boshqa qiziqarli manzaralar. Materialni “iMovie”, “Quik” yoki “VideoShop Video Editor” yordamida ijtimoiy tarmoqqa moslashtirish va nashr qilish. <p>Trener: Navbahor Imamova</p>
15:45 – 16:00	Kofe tanaffus
16:00 – 16:45	<p>FACEBOOK ORQALI KONTENT TARQATISH:</p> <ul style="list-style-type: none"> Facebook qanday ishlaydi - algoritmnini tushunish * Facebook - misollar; * Facebook - jonli efir; * “Facebook”dagi maqsadli auditoriya - kontentni to'g'ri auditoriyaga targ'ib qilish; * Samarali va maqsadli kontent tarqatish; * An'anaviy va ijtimoiy tarmoqlardagi hisobotlar farqi. <p>Trener: Navbahor Imamova</p>
16:45 – 17:00	2-KUNNI KO'RIB CHIQISH & 3-KUN REJALARI

6-SENTYABR, JUMA

8:30 – 9:00	2-KUN MAVZULARINI KO'RIB CHIQISH
9:00 – 9:45	<p>INSTAGRAM YORDAMIDA KONTENTNI TARQATISH:</p> <ul style="list-style-type: none"> Yangiliklar kontentini tarqatishda “Instagram”dan foydalanish; “Instagram”dagi eng yaxshi misollar; Mashq – “Instagram”ga asl hikoyalarni moslashtirish va nashr qilish <p>Trener: Tolkun Umaraliyev</p>
9:00 – 10:30	<p>SAMARALI KONTENT TARQATISH UCHUN “YOUTUBE”DAN FOYDALANISH:</p> <ul style="list-style-type: none"> YouTube Video - eng yaxshi misollar; Video SEO; YouTube – auditoriya kim va qanday? Kontent tarqatish uchun “YouTube” qulaymi?

	<ul style="list-style-type: none"> Mashq – Materialni “YouTube” uchun moslashtirish va chop etish; <p>Trener: Navbahor Imamova, Tolkun Umaraliyev</p>
10:30 -10:45	Kofe tanaffus
10:45 – 12:00	<p>AUDITORIYA TADQIQOTLARI UCHUN FACEBOOK & GOOGLE ANALYTICS:</p> <ul style="list-style-type: none"> “Facebook” uchun kontent tarqatishbibg eng yaxshi misollari haqida umumiylar ma'lumot; “Facebook Audience Insights” vositasidan foydalanish; “Google Analytics” yordamida auditoriyani qidirish; Mashq – “Facebook Audience Tool” yordamida auditoriyani tahlil qilish; Mashq- “Google Analytics” yordamida auditoriyani tahlil qilish. <p>Trener: Tolkun Umaraliyev</p>
12:00 - 13:00	Tushlik
13:00 – 14:30	<p>RAQAMLI TEKNOLOGIYA ASOSIDA MATERIAL YARATISH:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rejalashtirish; Mobil telefon bilan ko'chaga chiqamiz; Video ma'lumot to'playmiz; Maqsad – bu lavhani iMovie, Quik yoki VideoShop Video Editor yordamida guruhimizning yangi Facebook sahifasiga joylash. <p>Trener: Navbahor Imamova</p>
14:30 – 14:45	Kofe tanaffus
14:45 – 16:15 P	<p>NAMOYISH VAQTI: Amaliy mashg'ulot muhokamasi va taqdimoti. Fikr almashinuv. Saboqlar.</p> <p>Trenerlar: Joan Mower, Inna Dubinskiy, Navbahor Imamova, Tolkun Umaraliyev</p>
16:15 – 17:00	DASTURNI BAHOLASH. BITIRUV MAROSIMI. SERTIFIKATLAR.
17:00	SEMINAR YAKUNI



Журналистлар учун фойдали мультимедиа программалар

Видео:

Quik – мобиль видео монтаж (бепул, iOS ва Android)

Ижтимоий тармоқлар учун түрли шаклдаги қисқа видео ҳикояларни тайёрлаш мүмкін. Сұнъий интеллект ёрдамида видеоги эңг ёрқин кадрларни автомат равишда топиб беради, уларни қўл режимидә ўзгартиришингиз мүмкін. Смартфондаги видео ва суратлар билан ишлайди. Видеоларга матн, аудио, ўтиш эффектларини қўяди.

Wirewax – mobil video montaj (бепул, iOS ва Android)

Видеоларга матн қўйиш. Программанинг ўзи видеолар қайердан экани ва нимани акс эттираётганини аниқлаб беради. Теглар қўяди. Уларни ўчириб қўйиш мүмкін. Ўзингиз хоҳлаган матнни ҳам бой шаклда монтаж қиласди.

Unfold – вертикал видео ва фото монтаж (бепул, iOS ва Android)

Вертикал форматда видео ва фото постлар яратади. Матн ва стикерларни қўйиш мүмкін. 150д ан ортиқ шаблонга эга. Қўшимча тўлов эвазига кенгроқ функцияларни очиш мүмкін.

Фото:

Phonto – суратга матн қўйиш (бепул, iOS ва Android)

Смартфондаги суратларга матн қўшишга имкон берадиган оддий дастур. 200 дан ортиқ лотин шрифтлари бор. “Фирменный” шрифтларни юклаб, улардан фойдаланишингиз мумкин. Эмодзи ва стикерлар билан ҳам ишлайди.

Juxtapose.JS – фото таҳлил

Олдин қандай эди, ҳозир қандай? Суратларни ёнма-ён қўйиб, анализ қилиб беради.

Befunky – фото коллаж (бепул, компьютер)

Фото коллажларни яратишда жуда қулай. Суратларга матн қўшса бўлади. Қўшимча тўлов эвазига янги функцияларини очиш мумкин.

JamSnap – суратга овоз

Фотоларга аудио қўшади, бойитади.

Awesome screenshot – скриншот (бепул, компьютер, Chrome)

Компьютерда скриншотлар олади ва уларга аннотациялар қўяди. Бундан ташқари компьютер ёки ташқи дискда сақланган суратларни қийиш (crop) учун жуда қулай. Бепул версиясида 30 сониягача компьютер экранини видеога олса бўлади.

Диджитал ҳикоялар:

Infogr.am – инфографика (бепул, компьютер)

Жадвал, инфографика ва хариталарни яратиш имконини беради. Тайёр рақамларни визуализация қилиш учун оддий ва қулай онлайн хизмат. Бепул версиясида харита ва инфографикалар сони чекланган.

Piktochart – инфографика

Матнни графикага айлантириш. Тайёр дизайнлар.

Timeline.JS – хронологик графика

The Knight Lab foundation: Хронологик маълумотларни аниқ ва мантиқли графикага айлантиради.

Juxtapose.JS – фото таҳлил

Олдин қандай эди, ҳозир қандай? Суратларни ёнма-ён қўйиб, анализ қилиб беради.

Adobe Spark – мультимедиа

Маълумотни бир бетга серқирра шаклда жойлаш - суратлар, видео, аниматция ва инфографика орқали ҳикоя қилиш.

Flourish.Studio – мультимедиа

Жадвалдаги маълумотни, масалан MSExcelдан харита ва графика ясади. [Намуналар](#).



U.S. AGENCY FOR
GLOBAL MEDIA

UNITED STATES
BROADCASTING
BOARD OF
GOVERNORS

Thinglink – мультимедиа

Виртуал воқелик яратади. Ўнлаб, юзлаб суратлар билан ишлаш мүмкин. Масалан, сайловларни ёритишда ёки омма фикрини тушунтиришда.

Story Spheres – Виртуал воқелик

Интерактив графика яратади. “Thinklink” дан ҳам кўпроқ имкониятлар таклиф қиласди.

Фойдали манбалар:

<https://hackastory.com>

<https://adespresso.com/blog/instagram-statistics/>

<https://www.newswhip.com/2017/06/top-media-publishers-on-instagram/>

Аудио:

Anchor – аудио/подкаст

Кимгadir телефон қилиб, сухбатлашинг. Тайёр аудио билан монтаж қилинг. Эшииттириш тайёрланг.

Программаларга ўрганиш қанчалик осон?

- ⇒ Машқ қилиш керак
- ⇒ Ихлос ва қунт керак.
- ⇒ Сабр керак.
- ⇒ Камида 3-4 материал тайёрлагандек кейин қўл келиша бошлайди.

Доимий қўллаш керакми?

⇒ Мунтазам равишда қўллай бошлашдан олдин унинг самарасини таҳлил қилиш керак. Долзарб мавзулардаги материалларда ишлатиб кўриш керак. Ижтимоий тармоқлардаги муносабатларни кузатиш керак. Томошабин ўрганиши учун вақт бериш керак. Айнан интерактив ва инфографик маълумотларга алоҳида қизиқиш билан қарайдиган аудиторияни кашф этишингиз мүмкин.

Қанча меҳнат, вақт ва ходим талаб қиласди?

⇒ Алоҳида гуруҳ тузмоқчи бўлсангиз, камида иккida ходим шуғулланиши керак. Бир-бирини танқид қила оладиган, бир-бирининг ишини тўлдира оладиган ва самарани бўлиша оладиган ходимлар.

⇒ Бу ходимлар айнан шу йўналишда ишлагани маъқул. Бошқа ишларни қилиб, орада бунга ҳам қараш кўзланган натижага етакламайди.

⇒ Лекин индивидуал журналистлар, шарҳловчилар/блогерлар ва таҳлилчилар бу программаларни ўзлари эплаб ишлата олган тақдирда уларнинг материаллари ажралиб туради, кўпроқ эътибор тортади ва омма мухокамасида бўлади.

Мультимедиа журналист нима билан юради?

- ⇒ Смартфон
- ⇒ Құшимча батерея
- ⇒ Телефонга уланадиган микрофон
- ⇒ Кичик, букилувчан штатив ёки стабилизатор
- ⇒ Чироқча

Асбобларни қайердан сотиб олиш мүмкін?

- ⇒ www.amazon.com (кимдир орқали)
- ⇒ Малика бозори
- ⇒ Башқа жойлардан буюртма

Асбобларнинг нархи қиммат эмасми?

- ⇒ \$10-\$50 орасида ва үндан қимматини олишиңгиз шарт эмас. Синаб күрасиз. Улар тезликда янгиланиб бормоқда. Микрофонлар узоққа чидамаслиги мүмкін лекин штатив ва чироқлар одатда чидамли, чунки айнан сиз ва бизга үхшаган фаол журналистлар учун ишланган.
- ⇒ Телефонга уланадиган микрофон бўлмаса, диктофон ҳам ярайди ёки иккинчи телефонда ҳам овозни ёзиб олиш мүмкін. Лекин уни ушлаб туриш учун "кўринмас қўл" керак ва бу аудио файлни кейин видеога мослаб қўя олишиңгиз керак.

⇒ Программаларнинг кўпи текин. Айримлари муайян вақтдан кейин сотиб олишни талаб қиласди, кўпи \$1-\$10 доллар атрофида. Кўплаб журналистлар битта программага боғланиб қолмайди. Улар доимий экспериментда. Фото монтаж учун алоҳида программа. Аудио монтаж учун алоҳида программа. Видео монтаж учун алоҳида программа. Ҳар бир бири учун маҳсус дастурдан фойдаланиш қулай лекин агар якунай маҳсулот битта бўлса, яъни бир визуал материал устида ишлаётган бўлсангиз, парчаларни бир программага олиб кира олишингиз керак. Масалан, аудиони аудио программада тозалаб оласиз. Суратларни фото редакторда, видеони видео редакторда кесиб тайёрлайсиз. Кейин ҳаммасини бир дастурда терасиз.

Суҳбатлашиш учун қайер қулай?

- ⇒ Ҳар қандай шароитда ёруғ жой қидиринг.
- ⇒ Ичкарида бўлсангиз, офтоб тушиб турган деразага қараб турган ҳолда қилинг.
- ⇒ Ташқарида бўлсангиз, ёруғлик қаёқдан келаётган бўлса, шу тараф энг маъқули. Лекин қуёш қаттиқ тушаётган бўлса, видеода юз куяди.
- ⇒ Шовқиндан иложи борича узоқлашинг. Кўчанинг бўйи, гавжум залнинг ўртаси, одамлар кириб чиқаётган жойлардан нарида бўлинг. Лекин орқада ҳаракат бўлгани видеога жон беради. Аммо одам эътиборини тортадиган даражада бўлмаслиги керак. Сиз гаплашаётган одам диққат марказида бўлиши керак.



Видеога олишдан олдин албатта:

- ⇒ Телефонингизнинг хотирасини текширинг. Кўзланган сұхбат учун жой етиши керак.
- ⇒ Телефонингизнинг батеряси етсин, етмаган тақдирда қўшимга батеря бўлсин.
- ⇒ Линзани артинг.
- ⇒ Аудиони текшириб кўринг.
- ⇒ Видео горизонтал олиниши керак, монтажда талабга мослаш осон.
- ⇒ Airplane mode! Сиз билан ўша пайтда ҳеч ким улана олмасин.
- ⇒ Камеранинг ёз деган тугмасини босинг.

Сұхбат пайтида албатта:

- ⇒ Камерага қараб туринг, тўхтаб қолиши мумкин
- ⇒ Мулоқот бошида, орасида, охирида ортиқча жой ҳам ёзилсин, монтажда зарур. Сұхбат тугагач дарров ўчирманг. Ўша ҳолатда озгина ушлаб туринг, худди бошида қилганингиздек.

Композиция:

- ⇒ Мавзуга қараб, яқиндан, ўртача ёки кенг:
Одамнинг юзидаги эмоция қанчалик муҳим? Ким билан нима ҳақда гаплашаяпсиз? Йиғлаётган, дардини айтиётган одам бўлса ёки қийин саволларга жавоб беришга ҳаракат қилаётган бўлса, яқинроқдан. Бирор бир масала ҳақида фикр билдираётган эксперт бўлса, ўртача. Кенг олганда бу одам

ниманидир түшүнтираётган, нималаргадир ишора қилаётган, олдиға манзарани таърифлаётган бўлиши керак. Ундей бўлмаса, ўртача ҳажм маъқул.

- ⇒ Кадрда катта бўшлиқ бўлмасин, масалан бошнинг тепасида (энг кўп учрайдиган хато).
- ⇒ Суҳбатларда сиз гаплашаётган одамнинг юзи марказда бўлиши керак.
- ⇒ Сўзловчи қайси томонга қараб турган бўлса, яъни камерага тўғри қарамай, чап ёки ўнгта қараса, ўша томонда бўшлиқ бўлиши керак.
- ⇒ Унутманг, композиция бу худди фото ва бошқа саънат турларида бўлганидек, уйғунлашган манзара - ҳамма элементлар бир-бирини тўлдириши керак.
- ⇒ Кадрда сиз ҳам кўринсангиз, масалан, юзма-юз ёки ёнма-ён туриб гаплашсангиз, кенгроқ оласиз. Бунда ҳам ортиқча бўшлиққа йўл қўймаслик керак.
- ⇒ Икки ёки уч киши суҳбатлашганда битта смартфон кам, айниқса агар савол-жавоб узунроқ бўлса. Икки телефон, икки штатив, икки микрофон ва зарур бўлса, камида битта чироқ керак, ҳаммага етадиган даражада. Бири сиз гаплашаётган одамда. Иккинчи ҳар иккингизни олади ёки айнан сизни. Лекин бутун манзара ҳам олиниши керак, томошабин бирга эканингизни кўриши учун. Шу боис учингиз камера ёки телефон бўлмаган тақдирда, журналист ҳам кадрда кўринганда, кенгроқ олинади.

Сұхбат кейин албатта:

- ⇒ Видеони текширинг.
- ⇒ Кадрлар қалай?
- ⇒ Аудио қалай?
- ⇒ Сұхбат бошдан оёқ ёзилғанми?
- ⇒ Видеони ҳар әхтимолға қарши сақлаб құядыған иккінчи жойингиз бўлсин. Яъни видео фақат телефондагина бўлмасин. Бирор муаммо чиқса, муқобил жойдан оласиз. Одатда, масалан, iPhone iCloudга уланган. Android телефонларда ҳам Cloud бор.

Манзарани тасвирга туширишда албатта:

- ⇒ Ҳар бир кадр камида 10 секунд бўлсин. Бир маромда, текис ушлаб туринг.
- ⇒ Манзара нимадандир хабар берсин, ниманидир акс эттирсин. Ҳаракатларнинг якуни бўлсин, яъни бир нуқтадан иккинчисига... Масалан: Автобус ўтиб кетди. Одамлар қўл бериб кўришди. Эшик очилди ва кимдир кириб кетди.
- ⇒ Кадрлар бир хил тусда бўлмасин. Бирида яқинроқдан олинган, иккинчидан ўртача, учинчидан узоқдан. Камерани бир томондан иккинчи томонга бураётганингизда шошманг. Томошабин манзара билан таниша олсин. Манзара композициясида ҳам худди сұхбатда бўлганидек, эътибор ҳаракат йўналишида, яъни одамлар кетаётган тараф, автобус юраётган томон - бўшлиқ ўша томонда бўлиши керак. Камера



U.S. AGENCY FOR
GLOBAL MEDIA

UNITED STATES
BROADCASTING
BOARD OF
GOVERNORS

ҳаракатида тезлик маромида бўлсин. Ҳаммаси машққа боғлиқ ва албатта шароитга. Лекин монтажда танлай олинг.

- ⇒ Бирор тадбирда кимнингдир нутқини тасвирга тушираётган бўлсангиз ёки жонли узатаётган бўлсангиз, гаплар тугалланмай қолмасин. Боши ва охирида ортиқча жой бўлсин.
- ⇒ Сўзловчига иложи борича яқинроқ туинг. Юзи тўлиқроқ кўринсин. Аудитория ҳам кўринсин. Реакция кўринсин. Лекин сўзловчи асосий эътиборда бўлсин.

A-Roll ва B-Roll

Эски терминлар, кино оламидан кириб келган. Замонавий журналистикада, хусусан мультимедиа контентларда ҳам бу терминлар кенг қўлланилади. A-Roll - видеодаги сўзловчи. B-Roll сўзловчи мұхокама қилаётган ва сиз ёритаётган мавзуни акс эттирган кадрлар. Перебивкалар. Масалан, мактаб директори билан гаплашаяпсиз ва орада мактабдаги манзарани кўрсатиб ўтасиз. Демак, сиз суҳбатдан кейин ёки олдин мавзуга мос кадрлар олишингиз керак.

Телефонда қайерда тасвирга олиш мүмкин ёки мүмкин эмас?

- ⇒ Ичкарида бўлса, жойнинг эгасидан рухсат олинг, яъни ўша хонадаги одам, зал учун масъул, меҳмонхона ёки ташкилотнинг матбуот билан ишлайдиган ходимидан.

- ⇒ Ташқаридаги бўлса, очик. Жамоат жойларида агар алоҳида ман этилмаган бўлса, яъни белги қўйилмаган бўлса, Ўзбекистонда ҳам тасвирга олишга ҳаққингиз бор.
- ⇒ Эҳтиёркорлик тавсия қилинади. Кимдир келиб нега оляяпсиз деганида профессионал жавобингиз бўлсин. Ҳуқуқингизни билинг. Бурча ва масъулиятингизни ҳам унутманг. Ҳужжатингизни кўрсатинг. Ҳушмуомала бўлинг.
- ⇒ Телефонни одамларнинг юзига тақаманг. Чаққон ҳаракат қилиш керак, чунки ташқаридаги сиз аксарият ҳолларда ўзига хос лаҳзаларни тасвирга туширайпсиз.
- ⇒ Жамоат жойларига кирганда, масалан вокзал, театр ёки университет, қоидаларга албатта эътиборли бўлинг. Тадбирлар пайтида тасвирга олиш бемалол чунки сиз аксарият ҳолларда шунинг учун чақирилгансиз. Лекин ўзингиз алоҳида борсангиз, унда матбуот билан ишлайдиганларни топинг ва келишиб олинг.
- ⇒ Яширин тарзда тасвирга тушириш кўплаб саволлар уйғотади. Сизга нисбатан шубҳани ошириб, ишончни пасайтиради. Агар шундай синовларга тайёрман, чунки материал бунга арзийди десангиз, раҳбарингиз билан маслаҳатлашиб олган бўлсангиз, марҳамат. Лекин, яна ўша гап: профессионал асос ва жавобингизни ўйлаб қўйинг.

Аудиторияни таҳлил қилганда нималарга эътибор бериш керак?

- ⇒ Сиз хоҳлаган аудитория ким?
- ⇒ Сизни кўраётган аудитория ким?

- ⇒ Мұхлис фикри қанчалик мұхим?
- ⇒ Мұхим дегани албатта инобатта олиниши керак дегани әмас.
- ⇒ Мақсад нима?
- ⇒ Сиз үз профессионал маҳсулотингизга талабни оширмоқчимисиз?
- ⇒ Ёки мавжуд талабға қараб иш юритмоқчимисиз?
- ⇒ Аудиториядаги мұайян гурухлар кимлар?
- ⇒ Сиз хоҳлаган аудитория учун ҳаракат қилишга ирода ва ресурс борми?
- ⇒ Мавжуд аудитория сизнинг ишингиз яхшиланиши учун турткі бераяптыми?
- ⇒ Сиз учун сон мұхимми ёки сифат, яъни профессионал устунлик?
- ⇒ Ҳар иккиси мұхим бўлса, серқирра стратегия ишлаб чиқиш керак. У вақт, меҳнат ва сабр-қаноат талаб қиласи, шунингдек, хато қилишдан қўрқмаслик ва тажриба қилиб қўришдан қочмаслик керак.

Контентни ижтимоий тармоқларда тарқатиши қачон самара беради?

Стратегия асослари:

- ⇒ Аудитория ким? Изланасиз. Тадқиқотлар билан танишасиз.
- ⇒ Материални сиз хоҳлаган аудиторияга мослайсиз.
- ⇒ Материал улар истаган ҳолда, улар онлайн бўладиган пайтда, уларга ёқиши мумкин бўлган ҳолда жойланиши керак.
- ⇒ Ҳар бир платформанинг ўзига хос жиҳатларини ўрганинг. Масалан, Фейсбүк ва Инстаграм орасидаги фарқларни таҳлил қилинг.

Самарани қайердан биласиз?

- ⇒ Мақсад ўзи нима? Одамлар ёқтирганини билдирсінми, мұхокама қылсынми, бўлишсинми ёки ҳаммаси?
- ⇒ Ёқтиришининг ўзи етмайди. Контент кенгроқ тарқалиши керак. Бўлишганлар сони мұхим индикатор.
- ⇒ Мақсадлардан бири аудиторияни сайтга олиб кириш бўлса, қиёсий таҳлил қилиш керак. Яъни, ижтимоий тармоқда яхши кетган материални сайтда қанча одам ўқиди, тинглаб томоша қилди?

Муваффақият сирлари

- ⇒ Ҳамма тармоқда эмас, қурбингизга қараб 1-2 платформани танланг.
- ⇒ Доим ёдингизда бўлсин: ҳар бир тармоқ ўзгача, улар билан ишлаш стратегияси хос бўлиши керак
- ⇒ Контентингизни бўлишадиган даражада сифатли қилишга урининг. Одамларга руҳий куч, ишонч ва мұхим маълумотлар берадиган материал тезроқ ва кўпроқ тарқалади.
- ⇒ Аудиторияни контентга кўмиб ташламанг. 2-3, 3-4 соатда бир қўйиш қизиқиши ушлаб туради. Фавқулодда ҳолларда иштаҳа карнай бўлиши мүмкін лекин бошқа пайт одамлар бир манбадан чарчаб қолиб, сиздан ўзини узиши мүмкін.
- ⇒ Вақтни олдиндан белгилаб қўйиш - 24/7 фаолиятдан дарак беради. Нимани қачон қўйишни келишиб олинг.
- ⇒ Қайси платформада қачон фаол бўлиш керак? Қачон кўпроқ одам ўтиради?
- ⇒ Аудиториядан тушган саволларга жавоб бериб боринг.

- ⇒ Визуал контент ҳар доим биринчи. Сурат, видео, инфографика.
- ⇒ Контентни реклама қилиш учун пул ажратинг.
- ⇒ Бошқа манбаларни кузатинг. Сизга ёққан контентни бўлишинг. Улар ҳам сизга эътибор бера бошлайди ва бўлишиш эҳтимоли ошади.
- ⇒ Эски материалларни эслаб туринг. Ҳозирги жараёнлар билан боғлаб, яна пост қилиш қизиқишни оширади.

Ютубдаги имкониятлар

- ⇒ Интернетдаги энг катта видео портал (Ютубга фақат видео қидириб киришади, ижтимой тармоқ эмас)
- ⇒ Узун форматли видеолар (анъанавий телеканал эмас)
- ⇒ Жонли эфирнинг таъсири катта
- ⇒ Қулай аналитика (статистика) хизматига эга
- ⇒ Фойдаланувчини янгиликлардан кўра кўпроқ таҳлилий, DIY ва тушунтирувчи видеолар қизиқтиради
- ⇒ Монетизация учун энг қулай жой

Фейсбуқдаги имкониятлар

- ⇒ Дунёдаги энг катта ижтимоий тармоқ
- ⇒ Шахсий алоқалар жуда мухим (opinion makers, influencers)
- ⇒ Гуруҳларнинг фойдаси катта
- ⇒ Аудиторияси ўзгача (hard news ва кўнгилочар контент бир хилда қизиқтиради)
- ⇒ Қисқа видеолар энг оммабоп контент (қулай форматлар квадрат ва вертикал)
- ⇒ Жонли эфирга эътибор катта
- ⇒ Улашилган линкларни debug (ўзгартириш) имконияти бор

⇒ Қулай реклама (таргетинг) хизматига эга

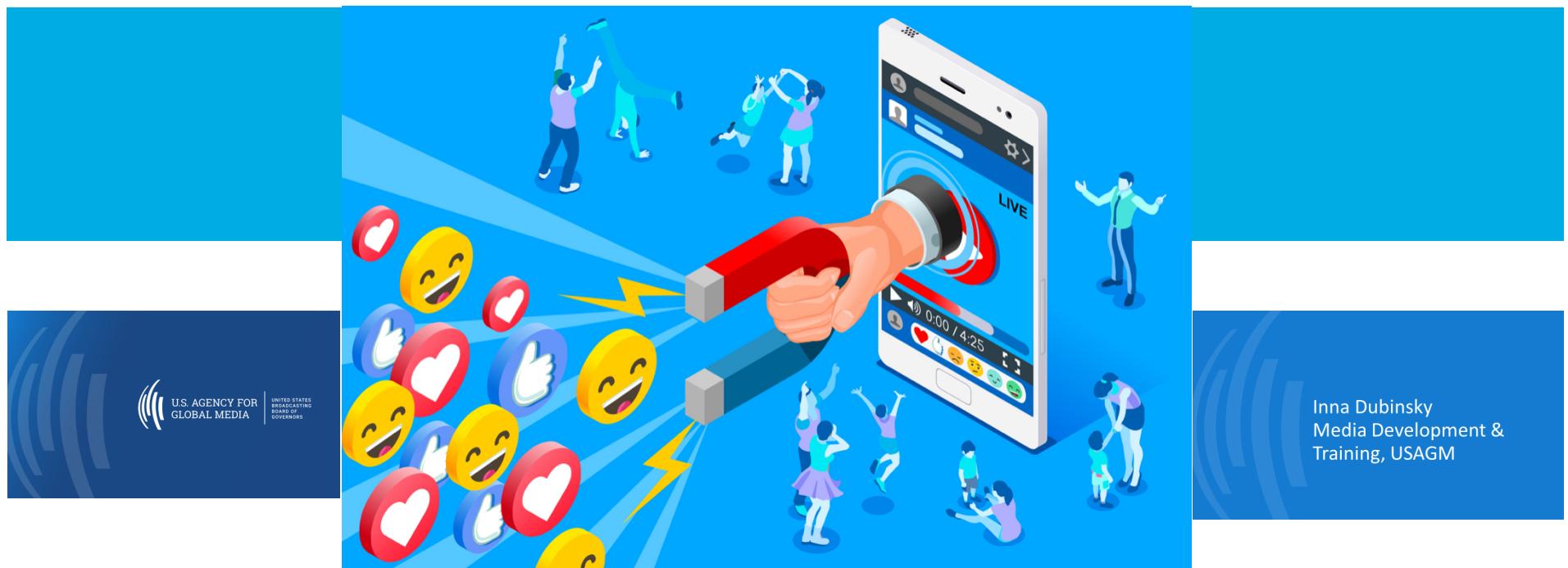
Одноклассникидаги имкониятлар

⇒ Ўзбекистондаги аудиторияси катта
⇒ Фойдаланувчиларни асосан шахсий алоқа ва кўнгилочар
контент қизиқтиради
⇒ Қисқа форматли видеолар энг оммабоп контент
⇒ ОАВ учун кўп функциялари

Инстаграмдаги имкониятлар

⇒ Сторис (постларга қараганда кўпроқ кўрилади)
⇒ Сурат ва видеолар (қулай форматлар квадрат ва вертикал)
⇒ Карусел постлар (видео ва фотоларни бирга бериш мумкин)
⇒ Асосан кўнгилочар, маданий ва кўзни қувонтирадиган
контент, лекин сўнги йилларда янгиликларга қизиқиш бор
⇒ Гап ҳикояни тасвирий айтиб бера олишда

ИЖТИМОЙ ТАРМОҚЛАРНИ ТУШУНИШ МУҲИМ



U.S. AGENCY FOR
GLOBAL MEDIA

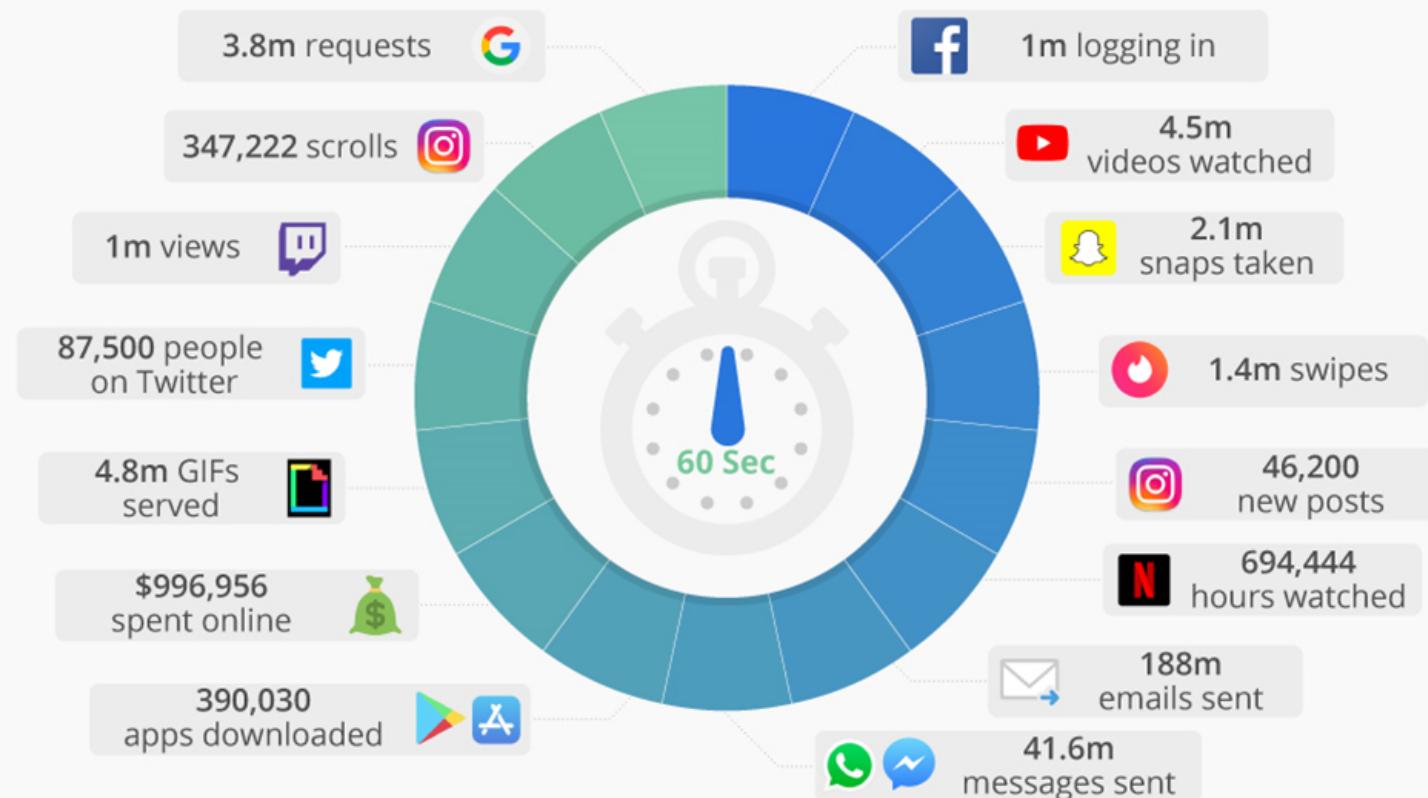
|

UNITED STATES
BROADCASTING
COMMISSION
OF GOVERNORS

Inna Dubinsky
Media Development &
Training, USAGM

A Minute on the Internet in 2019

Estimated data created on the internet in one minute



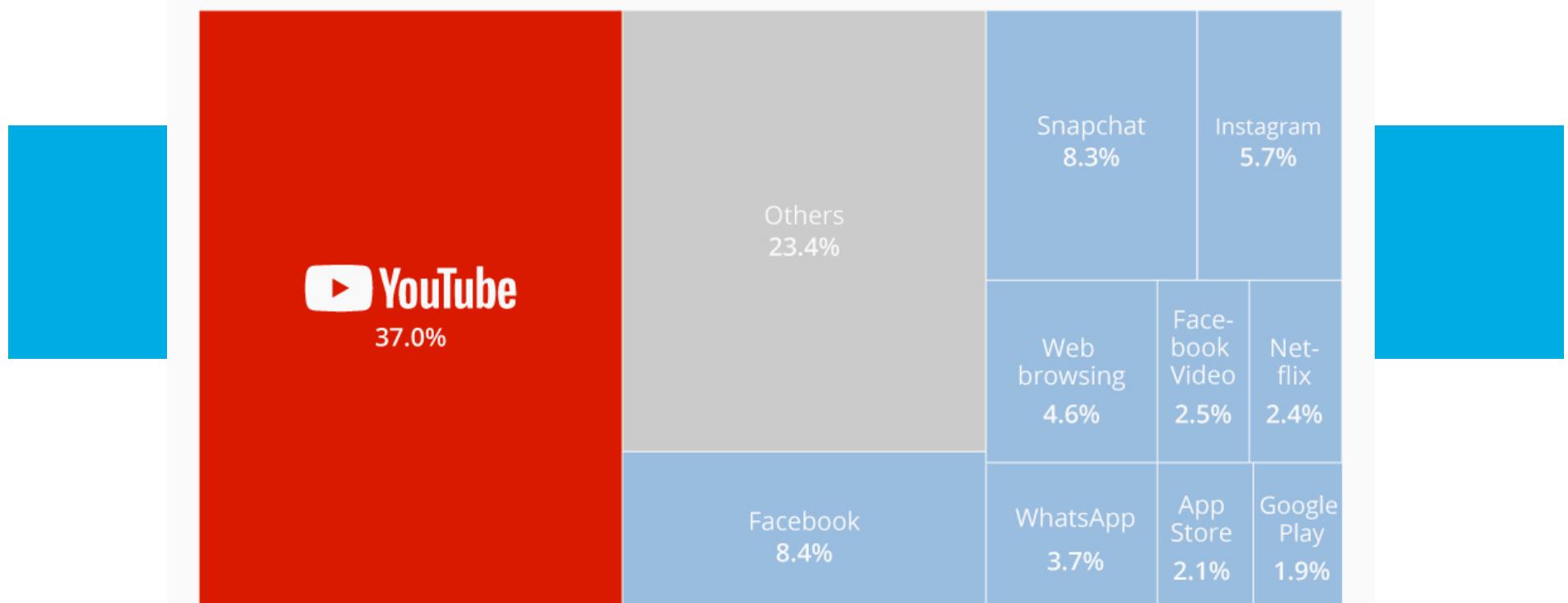
@StatistaCharts

Sources: Lori Lewis & Officially Chad via Visual Capitalist

statista

YouTube is Responsible for 37% of All Mobile Internet Traffic

Share of global downstream mobile traffic, by app

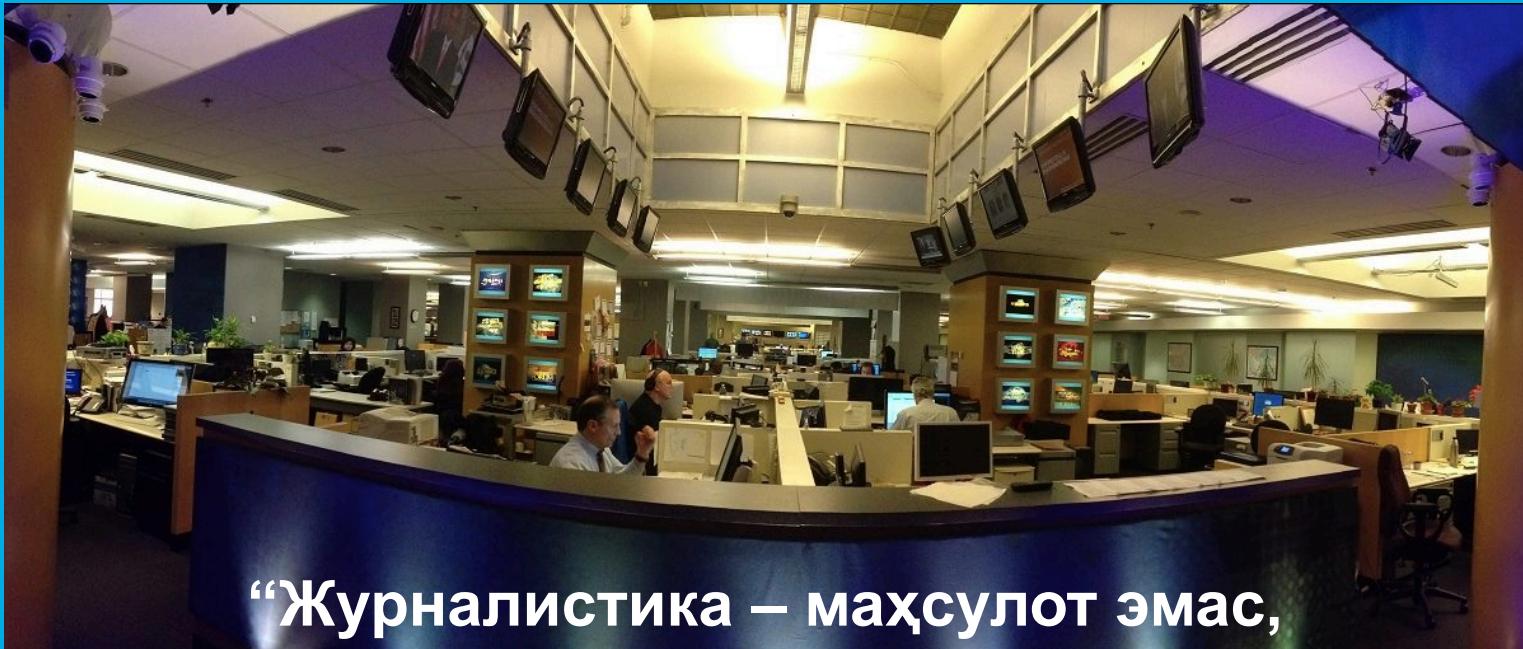


@StatistaCharts

Source: Sandvine | The Mobile Internet Phenomena Report (February 2019)

statista

ИЖТИМОЙ ТАРМОҚЛАР МАТБУОТНИ ҮЗГАРТИРДИ



**“Журналистика – маҳсулот эмас,
жараёндир.”**

ОЛДИН



КЕЙИН

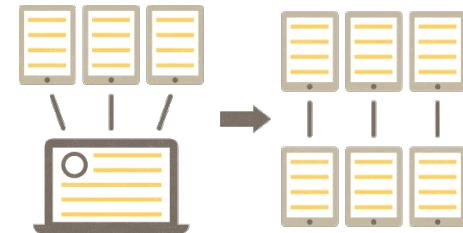


Журналистика

Қийинчиликлари



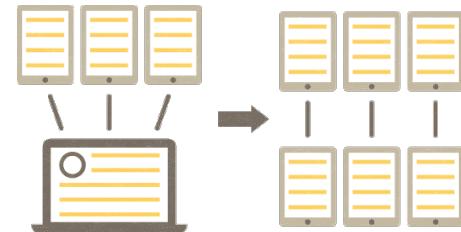
5 АСОСИЙ ТАМОЙИЛ



1.

Ижтимоий тармоқлар маълумот ва
фояларни виртуал жамиятларда яратиш,
бўлишиш, ва/ёки алмашиш орқали
одамлар орасида ўзаро мулокоҳ
воситасидир.

5 АСОСИЙ ТАМОЙИЛЛАР

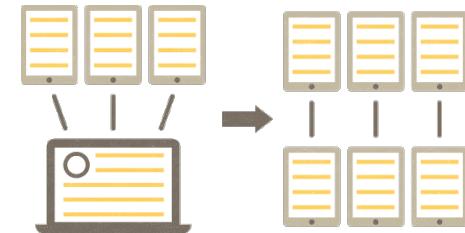


2.

Ижтимоий тармоқлар – мұлоқотлар, гурухлар, омма билан боғланиш ва муносабатларга мұхокама қилиш.

Бу шунчаки ахборот канали ёки савдо ва маркетинг воситаси әмас.

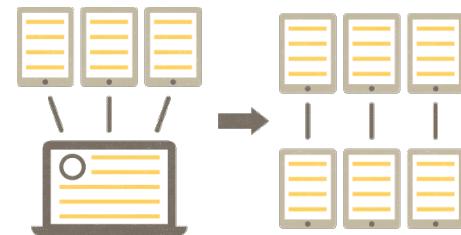
5 АСОСИЙ ТАМОЙИЛЛАР



3.

Хаққонийлик, ишонч қозона олиш ва очиқ муроқот.

5 АСОСИЙ ТАМОЙИЛЛАР

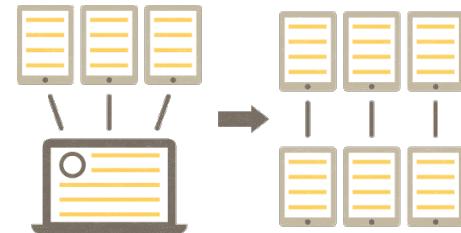


4.

Ижтимоий тармоқлар нафақат одамларнинг сиз ҳақингизда фикрини эшитишга, балки уларга жавоб беришга ҳам имконият беради.

Аввал тинглаб – кейин гапириш.

5 АСОСИЙ ТАМОЙИЛЛАР



5.

Қизиқарли, фойдали, ўринли постлар
оммани жалб этади .

Контентни турли услубларда қўйиб кўриб,
тажриба қилинг. Лекин ўз стратегиянгизга эга
бўлинг. .

“БИРИНЧИ ИЖТИМОЙ”



Ҳар 10 ижтимоий тармоқ фойдаланувчисининг 9 нафари ушбу тармоқлардан мобил алоқа воситалари орқали фойдаланади. Портатив воситалар учун маълумот яратиш муҳим.

ҮЗГАРИШЛАР...

Twitter

- Постлар қисқароқ муддатға әга
- Тез-тез янгиланиши мүмкін
- Тезкор хабарлар учун түрі келади
- Таъсир ўтказувчи/ қарор қабул қылувчи/ бошқа журналистларға етказиш учун қулай
- SEO учун қулай

Facebook

- Постлар узокроқ муддатға әга
- Маълумот йўналтирилган бўлиши керак
- Реакцияларга бой, контекстуал
- Кенгроқ оммага тарқатиш учун қулай
- Оммани жалб қилиш ва иштиёқни ошириш учун

ҚИСҚАСИ...



Facebook
журналистик
чиқишлиар учун
жуда қулай,
Twitter эса
журналист
сифатида үз
брэндингиз
учун қулай.

ЎЗБЕКИСТОНДА ТОП FACEBOOK САҲИФАЛАРИ

(SOCIALBAKERS.COM)

facebook/pages/total/uzbekistan/

VOA Public FTP folder Web Slice Gallery (2) Web Slice Gallery Online Training for Di... Statistics Company Login Try It for Free

Largest Audience

Page	Total fans
Ozodlik Radiosi	478 179
BBC Uzbek	332 186
Kun.uz	216 947

Fastest-Growing Pages in Uzbekistan

Page	Change
Uzbek Video	+231 Fans ↑
Ozodlik Radiosi	+142 Fans ↑
Uzbek MDK	+90 Fans ↑
Ucell	+86 Fans ↑
Шавкат...	+49 Fans ↑

ЎЗБЕКИСТОН TWITTER СТАТИСТИКАСИ

(SOCIALBAKERS.COM)

The screenshot shows a web browser window displaying Twitter statistics for Uzbekistan. The top navigation bar includes links to 'VOA Public FTP folder', 'Web Slice Gallery (2)', 'Web Slice Gallery', and 'Online Training for Di...'. The main content area is titled 'Largest Audience' and lists three profiles:

Profile	Total followers
Peter Odemwingie	233 451
Milana Vayntrub	144 069
Beeline Uzbekistan	74 066

Below this section is another titled 'Fastest-Growing Profiles in Uzbekistan' with five entries:

Profile	Followers Growth
BBC NEWS O'ZBEK	+8 Followers ↑
U.S.Embassy...	+7 Followers ↑
Beeline...	+6 Followers ↑
Daryo	+4 Followers ↑
VOA Uzbek	+3 Followers ↑

A dropdown menu next to the follower growth numbers is set to 'Last Day'.

ЎЗБЕКИСТОНДА А ЭҢГ КЕНГ ТАРҚАЛГАН YOUTUBE КАНАЛЛАРИ (SOCIALBAKERS.COM)

File Edit View History Bookmarks Tools Help

Most popular YouTube Channel X +

https://www.socialbakers.com/statistics/yout...

Most Visited Getting Started INTRANET Suggested Sites VOA News - «ГОЛОС ... VOA Public FTP folder Web Slice Gallery (2) Web Slice Gallery >

RizaNovaUZ Ozodlik Radiosi Sayyod. Com

Total views Total views Total views

3 591 333 405 333 103 219 192 571 525

RECOMMENDED

Discover the Influencers Your Audience Trusts

Get Started Now

YouTube Channels Stats in Uzbekistan

		Subscribers	Total uploaded video views
1	RizaNovaUZ	3 663 813	3 591 333 405
2	Ozodlik Radiosi	491 499	333 103 219
3	Sayyod. Com	546 889	192 571 525
4	BBC Uzbek	339 398	143 907 478

ЯНА НИМАНИ АЙТИБ ЎТИШ ЖОИЗ?

+ On cats and the difference between social media tools



- ✓ Уларнинг ҳаммасига уланиш шарт эмас.
- ✓ Мақсадингизни аниқлаб, манбаларингизга асосланиб оқилона танланг.
- ✓ Замон билан ҳамнафас бўлинг.

МАШГУЛОТЛАР#1



- Сизнинг ташкилотингиз учун қайси ижтимоий тармоқ(лар) муҳим ва нимага?
- Facebookда бормисиз? Ташкилотингизчи?

РЕПОРТАЖ УЧУН ИЖТИМОЙИ ТАРМОҚЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ

2 - Машғулот

АУДИТОРИЯ ВА МАНБАЛАР ТОПИНГ



Тезкор хабарларни топинг.

Нима тренддагилигини күринг.

Сизни зарур ва фойдали маълумотни топинг.

Охирги хабарларни кузатинг.

Манбалар, мутахассислар рўйхатини кенгайтиринг.

Материални шакллантириш учун краудсорсинг қилинг.

ЁРДАМ БЕРУВЧИ ВОСИТАЛАР...

[Twitter search](#)

[twXplorer](#)

[Facebook OpenGraph](#)

[FB Newswire](#)

[Facebook Signal](#)

[TweetDeck](#)

[HootSuite](#)

ТАҚДИМОТ ШАКЛЛАРИ ВА ТУРЛАРИ



Қисқа ва виртуал янгиликлар видеоси:

Давомийлиги қисқа, портрет шаклида, тез-тез кўздан кечирилади. Бунидан кўздан кечириш учун ёки уяли телефонда юқори визуал ҳикоялар учун фойдаланинг видео:

Матнли видео, баъзида таърифловчи, баъзида титрлар билан. Бундан ижтимоий платформаларда қисқа видеолар учун фойдаланинг

Горизонтал /Слайдшоу учун кадрлар:

Тўлиқ экранда тасвирлар ва матнлар, кейингисига ўтказиш учун экранни сурилади. Бундан уяли телефон уяун қисқа ва визуал ҳикоялар учун фойдаланинг

Узун изоҳли харакатланувчи (скролл) ҳикоялар:

Ўта визуал, харакатланувчи, узун мақолалар. Бундан сизда мавжуд бўлган визуал воситали узун ҳикоялар учун фойдаланинг.

QUARTZ тадқиқоти: “500 ва 800-сўзлар ўртаси сиз тўхтаб қолишни ҳохламайдиган оралиқдир”.

ЯНГИЛИКЛАР УЧУН ЯНА 8 ЯНГИ ШАКЛ

- Тузилмали янгиликлар: Тузилмали ва қайта қўлланувчи янгиликлар блоки. Бундан мураккаб, мослашувчан шаклдаги янгиликларни яратиш учун фойдаланинг
- Жонли блоглар: Тез-тез ва қисқа янгиланувчи тескари-хронологик саҳифалар. Бундан ҳозирда ривожланаётган ҳодисалар учун фойдаланинг (NPR)
- Листиклар: Мукаммаллаштирилган рўйхатлар, одатда эътибор тортувчи сарлавҳалар билан. Бундан қисқа, кўзга ташланувчи ва оммабоп ҳикоялар учун фойдаланинг (Buzzfeed)
- Ахборот бюллетенлари ва брифинглар: Қундалик хабарларнинг қисқа мазмұни, одатда электрон почта орқали етказилади. Бундан янгиликларни доймий равишда умумлаштириш учун фойдаланинг (NYT daily briefing)
- Янгиликлар тасмаси: Тадбирлар рўйхати, баъзида визуал ёки интерактив. Бундан маълум вақт ичida ривожланган ҳодисаларни етказиш учун фойдаланинг (the Guardian)
- Ботлар ва чатлар: Мулоқотлар шаклида ёки чатлар орқали етказилган янгиликлар. Бундан янги платформалардаги оммага етказиш учун фойдаланинг (Quartz chatbot app)
- Шахсийлаштирилган: Ҳикоянинг баъзи жиҳатларини автоматик тарзда шахсийлаштириш. Бундан ҳикояларга оммани жалб этиш учун фойдаланинг.
- Маълумот визуализацияси: Графиклар, жадваллар ва интерактив воситалар. Бундан кўп маълумот, статистикалар ёки илмий маълумотларга эга ҳикоялар учун фойдаланинг (Bloomberg Businessweek)
- Виртуал ва кенгайтирилган: Ҳодисаларни 360 видео ва VRда ифодалаш. Бундан томошабинлар кўпайган вақтда фойдаланинг.

ЖУРНАЛИСТАР УЧУН ЭНГ МАЪҚУЛ АМАПИЁТПАР

3-Машғулот

САРЛАВХАДА ГАП КҮП

Улар қанчалик мұхим?

- Кунига 2 миллион блог постлари, 294 миллиард электрон мактублар, ва 864 минг соатлик видеолар яратилади. Ҳар куни 400 миллион твитлар ҳам ёзилади.
- Обуначиларнинг 80% сарлавҳадан ўтмайди: Баъзи манбаларга кўра, ўртача ўн кишидан саккизтаси фақат сарлавҳани ўқийди, лекин улардан фақат иккитаси қолганини ўқийди.
- Қизиқиш сарлавҳага қараб 500% гача ўзгариши мумкин.

(Conductor, 2013)

АНЬАНАВИЙ САРЛАВХАЛАР



Pope remembers martyrs in Uganda

Pope Francis celebrates Mass at a shrine where dozens of Ugandan Christians were martyred for their faith on the latest stage of his African trip.

🕒 8 hours ago | Africa

► Pope says Mass at 'symbolic' shrine

Key quotes and pictures

Five issues for Pope in Africa

► Pope gives last address in Kenya

► Catholic Africa - in 60 seconds

Profile: Pope Francis



Deadly rocket attack hits UN Mali base

Three people have been killed in a rocket attack on a UN peacekeepers' base in northern Mali, the UN says.

🕒 28 November 2015 | Africa



'High chance' of chamber in Tut's tomb

Egyptian officials say they now think it is "90% likely" that there is a hidden chamber in King Tutankhamun's tomb.

🕒 28 November 2015 | Middle East

Police die in Egypt drive-by shooting

🕒 28 November 2015 | Middle East

SPORT Chebet given four-year doping ban

🕒 28 November 2015 | Athletics

Suicide attack hits Nigeria Shia march

ADVERTISEMENT



Vanguard Personal Advisor Services is reinventing advice because it's the right thing to do for our clients.

GET ADVICE THAT'S RIGHT FOR YOU

© 2015 The Vanguard Group, Inc.
All rights reserved. Advice services are provided by
Vanguard Advisors, Inc., a registered investment advisor.

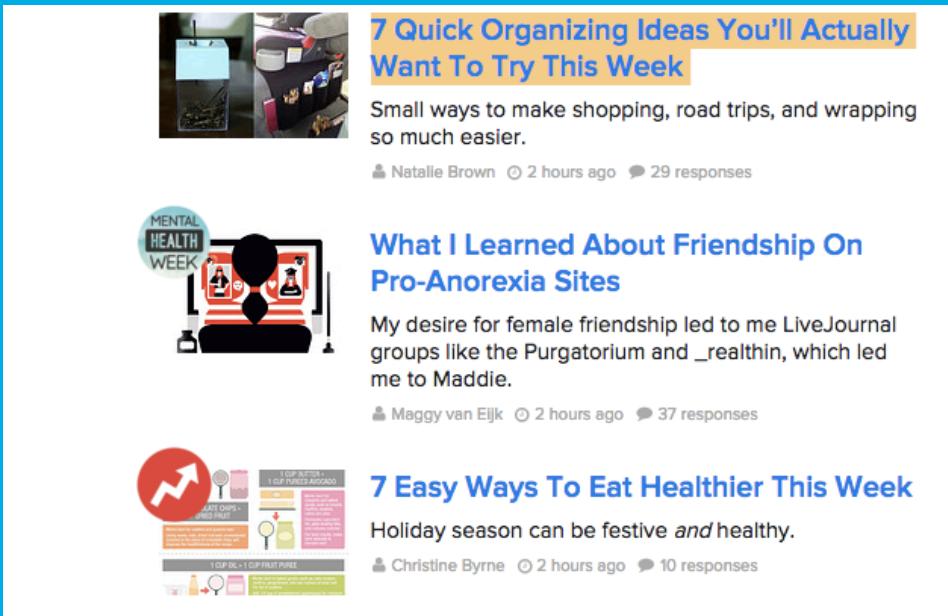
✓ Энг муҳим калит сўзлардан бошланг

✓ 6-8 та сўздан ошмасин

✓ Маълумотларга бой бўлсин

✓ Контекстсиз ҳам тушунарли бўлсин

CLICKBAIT ФОРМУЛАСИ



The image shows three vertical thumbnails from a Clickbait article. The first thumbnail features a photo of a car interior with the title "7 Quick Organizing Ideas You'll Actually Want To Try This Week". The second thumbnail features a photo of a computer screen with the title "What I Learned About Friendship On Pro-Anorexia Sites". The third thumbnail features a photo of a healthy meal prep container with the title "7 Easy Ways To Eat Healthier This Week". Each thumbnail includes a small profile picture, the title, a brief description, and the number of responses.

7 Quick Organizing Ideas You'll Actually Want To Try This Week
Small ways to make shopping, road trips, and wrapping so much easier.
Natalie Brown 2 hours ago 29 responses

What I Learned About Friendship On Pro-Anorexia Sites
My desire for female friendship led to me LiveJournal groups like the Purgatorium and _realthin, which led me to Maddie.
Maggy van Eljk 2 hours ago 37 responses

7 Easy Ways To Eat Healthier This Week
Holiday season can be festive *and* healthy.
Christine Byrne 2 hours ago 10 responses

- ✓ Рақамлардан фойдаланинг
- ✓ Орттирма даражадан фойдаланинг (энг ажайиб, энг зүр, энг осон)
- ✓ Самимий бўлинг
- ✓ Катта ҳарфлардан фойдаланинг

ДАСТЛАБКИ ВИДЕОНИ ОПТИМАЛЛАШТИРИШ

- ✓ Түғридан-түғри платформага юкланган видеолар доим юқори күрсаткыч ва қизиқиш уйғотади.
- ✓ Видеони овозсиз автоплейга қуянинг, ҳикояларни ифодалаш учун титрлардан фойдаланинг.
- ✓ Facebookда видеонинг оптимал давомийлиги 30 сония-1 дақиқа, Twitterда эса 16 сония.
- ✓ YouTubенинг лентасида омма таҳрирланмаган түлиқ видеоларни топишга харакат қиласы.

ЯНГИЛИКЛАР ЙИГИШ УЧУН СМАРТФОНЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ

Яратинг

Тарқатинг

Жойланг



IPHONEДА ВИДЕО ОЛИШ

- ✓ Телефонингизни горизонтал тарзда ушланг.
- ✓ Фокусни, оқ ранг балансини созланг, самолет режими, штативдан фойдаланинг.
- ✓ Объектингизга яқинлашинг.
- ✓ Объектни яхши ёритишга эътибор беринг, бошқа ёритилган объектлардан қочинг.
- ✓ Ҳар бир кадрни камида 10 сониядан олинг.
- ✓ Интервьюни олиш жараёнида “учдан бир” қонунини қўлланг.
- ✓ Катталаштириш, ўчириш функцияларидан фойдаланманг.
- ✓ iMovie, MoviePro ва бошқа программаларда монтаж қилинг.

ТАРҚАТИНГ

- ✓ Видеони тарқатиш учун фото иловасининг пастки чап бурчагидаги улашиш тугмасини button босинг.
- ✓ Иккита асосий тарқатиш усуллари “СМС” or “Электрон почта” орқали.
- ✓ Файлларингизни жўнатиш учун телефон рақами ёки электрон манзилни киритинг.
- ✓ Умумий видеолавҳа давомийлиги 1-3 дақиқадан ошмаслиги тавсия этилади, лекин каттароқ файллар учун Dropboxдан фойдаланиш мумкин.

ЖОЙЛАШТИРИШ



CMS

Ижтимоий
тармоқлар

ЖУРНАЛИСТЛАР УЧУН БОШҚА АМАЛИЁТЛАР

Twitter

- ✓ Обуначиларни күпайтириңг, обуна бўлинг
- ✓ Твитингизни медиа маълумотларга бойитинг
- ✓ Доимий равишда постлар қилинг
- ✓ Вақти-вақти билан твит улашинг
- ✓ Жонли твитлар қилинг ва реал вақтда изоҳлар беринг
- ✓ Саҳна ортидаги кадрларни кўрсатинг
- ✓ Жонли эфир учун Periscopeдан фойдаланинг
- ✓ Twitter & Facebookга жонли равишда уланманг

ЖУРНАЛИСТЛАР УЧУН БОШҚА АМАЛИЁТЛАР

Facebook

- ✓ "follow" функциясини ёқинг
- ✓ Қизиқарлы маълумотларни пост қилинг
- ✓ Контекст ва таҳлил беринг
- ✓ Ривожланаётган воқеаларни улашинг
- ✓ Савол-жавоблар қилинг
- ✓ Саҳна ортидаги кадрларни кўрсатинг
- ✓ Facebook Mention функциясидан тасдиқланганда фойдаланинг
- ✓ Instagram & Facebookни боғланг

ИЖТИМОЙЙ ТАРМОҚ САҲИФАЛАРИ УЧУН ЭҢГ МАЪҚУЛ АМАЛИЙЁТЛАР

- 
- ✓ Турли хил мазмун ва мавзулар билан улашинг
 - ✓ Доимий равишда постлар қилинг
 - ✓ Қачон пост қилишни билинг
 - ✓ Постларда жамоат фаоллари, ташкилотларни белгиланг
 - ✓ Ўз шахсиятингизни яратинг
 - ✓ Ўз обуначиларингиз билан мулоқотда бўлинг, савол-жавоблар қилинг
 - ✓ Мақола, блогларда ижтимоий тармоқларда улашиш тугмасини қўшинг
 - ✓ Ўз таҳлилингизни кузатинг

АСОСИЙ ФАОЛИЯТ КҮРСАТКИЧЛАРИ

Twitter

- ✓ Потенциал аудитория ҳажмининг күрсаткичи:
Таассуротлар: янгиликлар лентасидаги твитлар сони
- ✓ Жавобга қизиқиш күрсаткичи:
Ретвитлар, жавоблар, лайклар
- ✓ Истеъмолга қизиқиш күрсаткичи:
Ҳаволани босиш, медиани кўриш

АСОСИЙ ФАОЛИЯТ КҮРСАТКИЧЛАРИ

Facebook

✓ Потенциал аудитория ҳажмининг күрсаткичи:

Эришилган: пост янгиликлар лентасида улашилиш сони

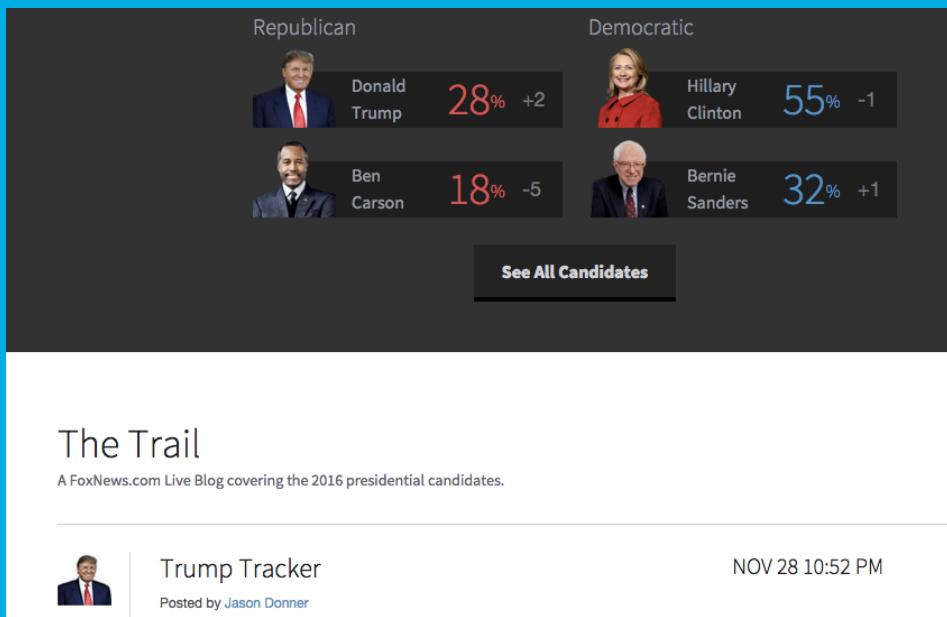
✓ Жавобга қизиқиш күрсаткичи :

Изоҳлар, лайклар, улашишлар

✓ Истеъмолга қизиқиш күрсаткичи:

Ҳаволани босиш, видео кўриш

ЖОНЛИ БЛОГ - ТВИТ -ЭФИР



Тадбирда 1 дақиқагача бўлган
маълумотни етказиш

Жонли кўрстишлар турли
тарзларда керакли бўлиши
мумкин

- Тезкор янгиликлар
- Ривожланувчи янгиликлар
- Донгдор янгиликлар –
масалан, қиролликда тўй

САВОЛ-ЖАВОБ



Масала ва тадбирларга тегишли ички маълумотларни репортер сифатида ижтимоий тармоқларда саволларга жавоб бериш орқали етказиш.

ИЖТИМОЙ ТАРМОҚЛАР ВА СОХТА ЯНГИЛИКЛАР

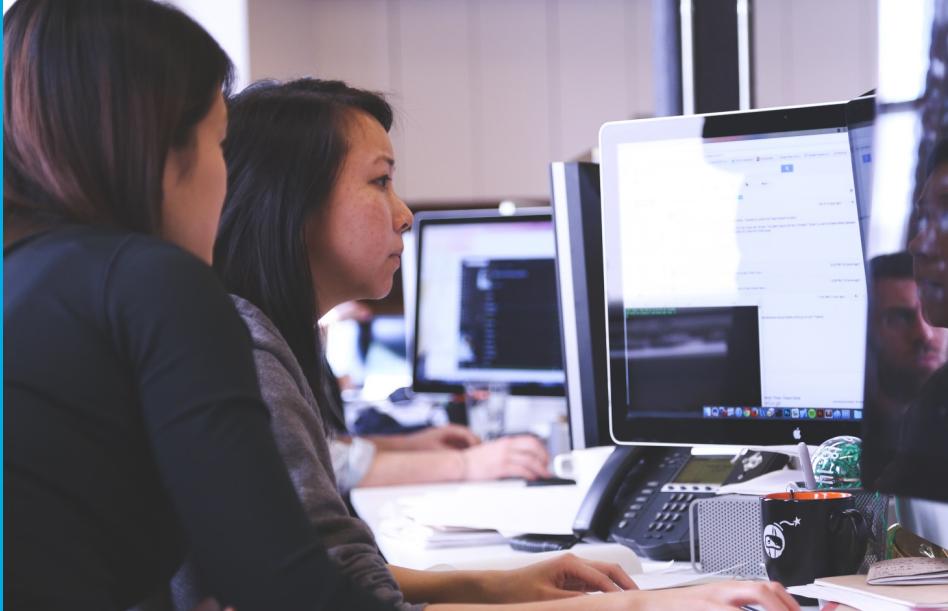
Session 4

BOT VS TROLL

- Бот бу ижтимоий тармоқдаги автоматик тарзда ҳақиқий шахс әмас алгоритм орқали юритилувчи профил.
- Алгоритм орқали юритилувчи ботлар бир хил нутқ намунасини ишлатиш учун созланган. Агарда сиз турли хил профилларда бирхил нутқ намунасидан фойдалансангиз, масалан твитнинг сарлавҳасдан янгиликлар мақоласини твит қилишда матнда фойдалансангиз, ушбу профиллар бир хил алгоритмдан фойдаланиш эҳтимоли бор.
- Ботнетнинг яна бир кўрсаткичи бу бирхил пост қилиш. Ҳамма ботлар жудаям оддий компьютер дастурлари бўлгани учун улар ўзлари мавзу янги яратиш қобилиятига эга әмас. Натижада ҳамма ботлар бир хил твитлар қилишади.
- Ботларнинг учта асосий кўрсаткичлари бу анонимлик, юқори фаолият ва маълум фойдаланувчи, мавзу ёки хештегларнинг кўпайтирилиши.
- Яна бир маслаҳат-бу систематик алфанумерик тутқичлар
- Агарда профил индивидуал постлар қиласа, изоҳлар берса, жавоб қайтарса, ёки бошқа тарзда бошқа фойдаланувчилар постларига жавоб берса, ушбу профил бот ҳисобланмайди.
- Тролл бу онлайн ҳамжамиятларда ёки ижтимоий тармоқларда иғбо қилувчи ёки мавзудан ташқари постларни тарқатиш орқали қасддан онлайн можарони қозғатувчи ёки чалғитиш ва фикрлар бўлниши учун бошқа фойдаланувчиларни ҳақорат қилувчи шахс. Унинг мақсади бошқаларни эмоционал жавоб беришга мажбур қилиш ва шу тарзда муҳокамаларни қўзғатиш.
- Тролл ботдан ҳақиқий фойдаланувчилиги билан ажralади.



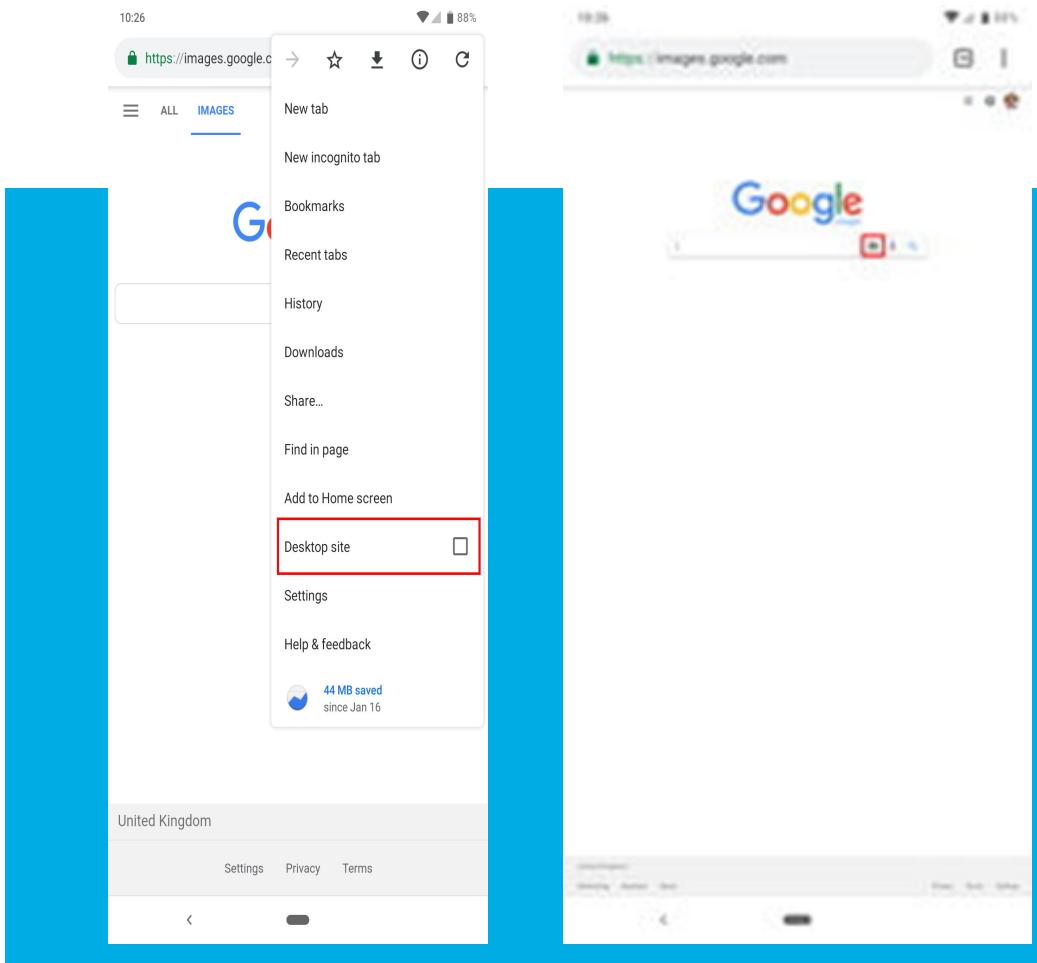
МАТНИ ЯРАТИШ



Материални етказища
керакли маълумот ва
манбаларни танлаш учун
таҳририй муҳокама зарур.

Текшириш воситалари
[Tineye](#)
[Google Reverse Image Search](#)

ANDROID ТЕЛЕФОНИДА ТАСВИРНИ ЎЗГАРТИРИБ КИДИРИШ



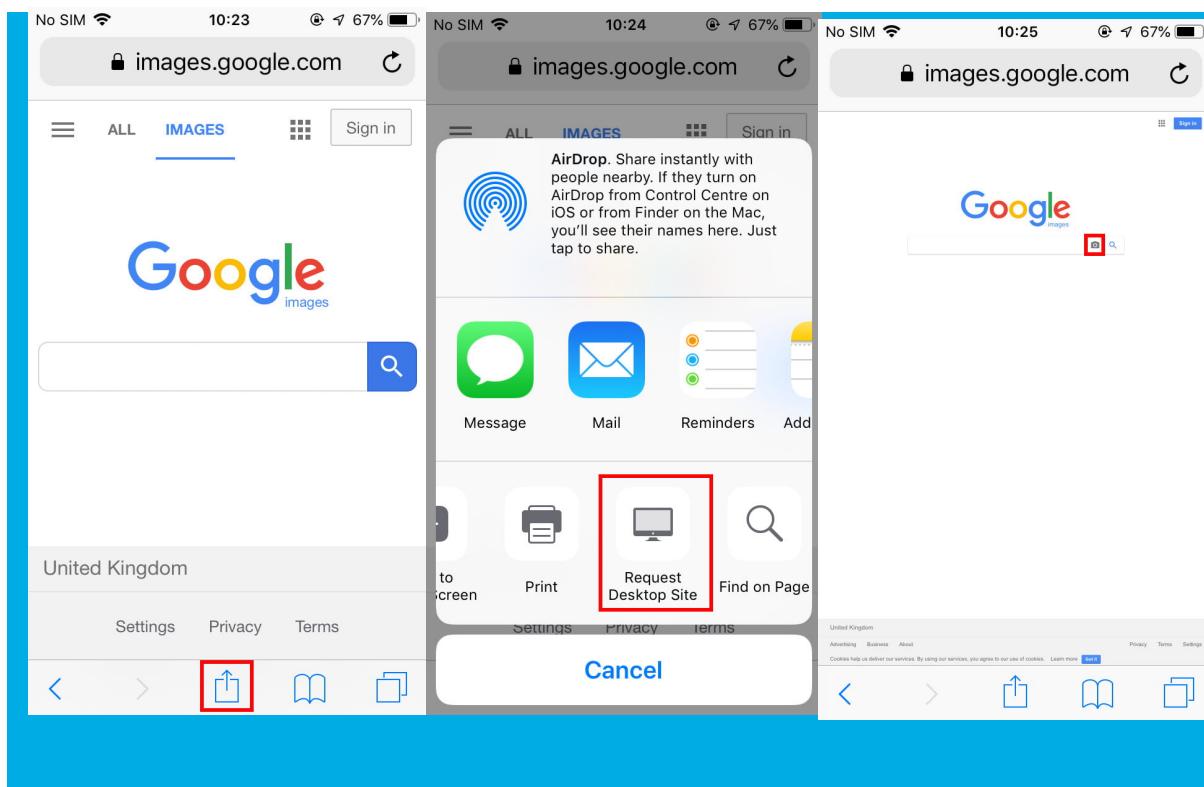
Браузерингизда images.google.com га киринг.

Агар компьютер версиясини хоҳласангиз, буни киритишингиз керак. Chromeda, менюни очиш учун юқорида ўнг томондаги учта нуқтани босинг.

Компьютер версиясини танланг.

Расмни юклаш учун камера тугмачасини босинг.

IPHONE ANDROID ТЕЛЕФОНИДА ТАСВИРНИ ЎЗГАРТИРИБ ҚИДИРИШ



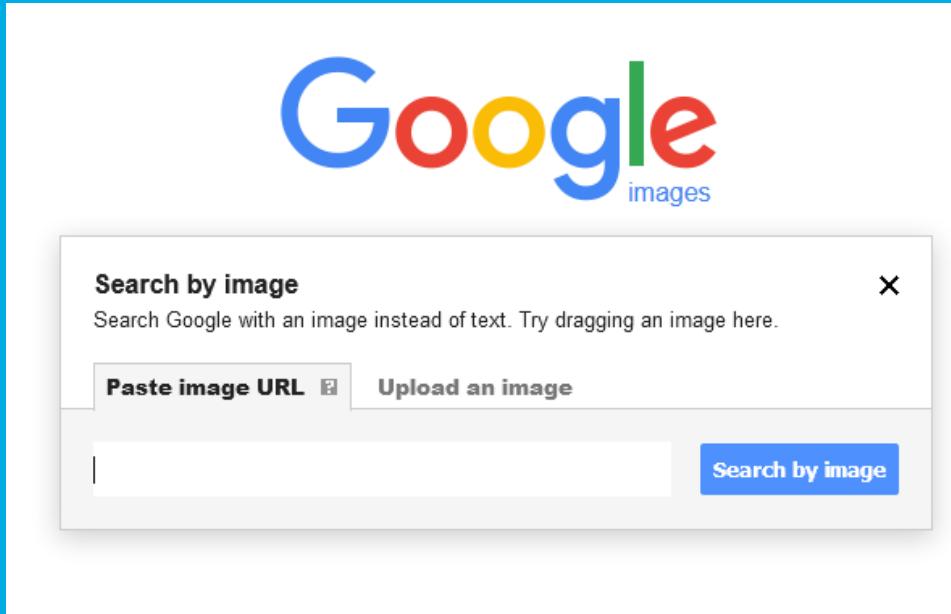
Браузерингизда images.google.com га кириш.

Агар компьютер версиясини хохласангиз, буни критишингиз керак. Сафарида, улашиш менююсини очиш учун тега қаратилган стрелкалик улашиш тугмасини босинг.

Компьютер версиясига ўтказиш тугмасини топгунча бошқа опцияларни ўтказинг ва уни босинг.

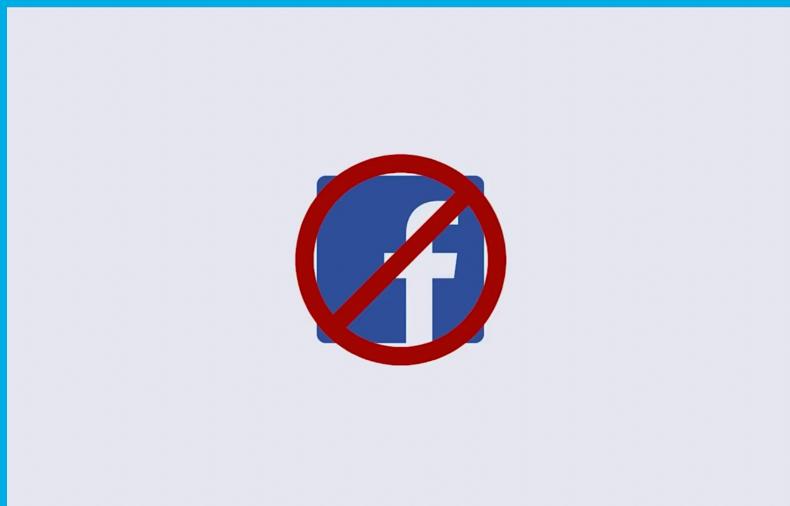
Расмни юклаш учун кичкина камери тугмасини босинг.

СИНФ МАШҚЛАРИ # 3



Googleда тасвирни ўзгартириб қидириш функцияси тасдиқланувчи расмга ўхшаш расмларни топишга ёрдам беради. Бу журналистга расмга ўзгартириш киритилгани, ёки бошқа контекстда ишлатилгани ҳақида (булар мазмунга таъсир қиласы) маълумот олишга ёрдам беради. Google маълумот сақловчы энг илғор қидириув тизими бўлгани сабабли текширув бошлаш учун энг қулай восита ҳисобланади.

ПОСТНИНГ ЯГОНА ИДЕНТИФИКАЦИОН КОДИННИ ТОПИШ



Деярли ҳамма ижтимоий тармоқларда ҳар бир лавҳанинг Оп ягона идентификатори бор.

Бу видео ёки расм бошқа ижтимоий тармоқларда жойлаштирилганligини аниқлашда ёрдам беради.

Youtubеда, ягона идентификаторни URLда топишингиз мумкин. Бу охирги ҳарф ва рақамлар тўплами.

Улашиш тугмасини босиш орқали топишингиз ҳам мумкин. Ягона идентификатор доим слеш белгисидан кейинги охирги ҳарф ва рақамлар тўплами бўлади.

Instagramда, бу instagram.com/p/ дан кейин охирги ҳарфлар тўплами.

Twitterда, бу [following/status/](https://twitter.com/following/status/) дан кейин охирги рақамлар тўплами

Facebookда жойлаштирилган видео ва расмлар учун ягона идентификатор мавжуд эмас.

МАШГУЛОТЛАР #4



Брюссель
аэропортидаги
хужумдан
олинган
тасвирларни
текширинг.

Ягона
идентификатор:
FfZtmFdMyaA

Журналистика этика



Энг муҳим жиҳатлар:

- «Зарарни минималлаштириш»
- Ахлоқ ва шахсий масъулият
- Этик мұаммоларни күриб чиқиш
- Рақамли технологияга асосланған журналистикада этика нимадан иборат?
- Ташкилотингизнинг этика кодекси борми?



«Этика» нима?

- Этика (қадимги юнонча ἡθικός ēthikosдан, ἥθος "удум, одат" сифати)
- Фалсафанинг бир қисми
- Инсон ёки гуруҳнинг қадриятлари ва урф-одатларини ҳурмат қилиш. Тўғри ва нотўғри, яхши ва ёмон, шунингдек, жавобгарлик каби тушунчаларни таҳлил қилишни ўз ичига олади.
- Этика: таҳлил ва фикрга асосланган ҳақ ва ноҳақлик даражаси.

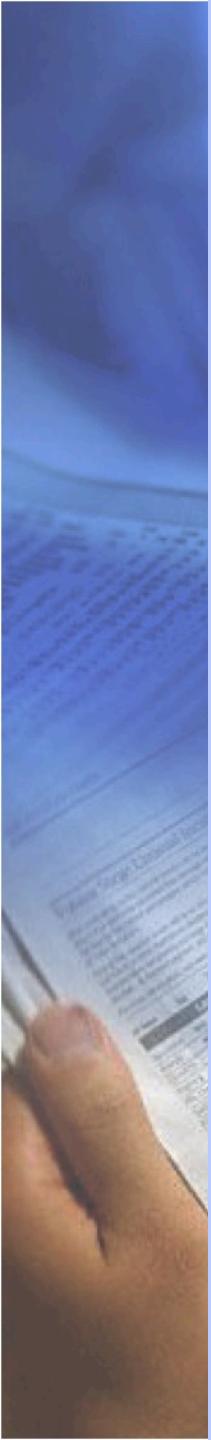
Хуқуқ ва этика

- Журналистика "хақиқатпарвар"ликдир, қонун ҳам шу жумладан.
- Ахборот тизимида ишлайдиганлар жамоат олдида масъулиятта эгадир.
- Хуқуқ ва этикага ҳурмат "профессионаллик" белгиси.
- Профессионаллик "репорториал ҳамжамият" атрофида чегара ўрнатиш учун ишлатилади.



- Ҳақиқатни изланг ва хабар беринг
- Заарни камайтиринг
- Мустақил ҳаракат қилинг
- Ҳисобли бўлинг

Профессионал журналистлар жамиятидан



10 долзарб савол (NewsU)

1. Мен нима биламан? Мен нималарни билишим керак?
2. Менинг журналист сифатида мақсадим нима?
3. Менинг ахлоқим қандай? Атрофдагиларга муносабатим қандай?
4. Қандай ташкилий сиёsat ва профессионал кўрсатмаларни эътиборга олишим лозим?
5. Қарор қабул қилиш жараёнида турли фикрларни қандай қамраб олишим мумкин?
6. Қароримдан таъсиrlанган манфаатдор томонлар кимлар? Уларнинг мотивлари қандай? Қайси бири қонуний?
7. Агар улар тутган ўрни эгри бўлса-чи? Манфаатдор томонлардан бирининг ўрнида бўлсам, ўзимни қандай ҳис қиласдим?
8. Менинг ҳаракатларим қандай оқибатларга олиб келиши мумкин? Қисқа муддатли? Узоқ муддатли?
9. Менинг “ҳақиқатни сўзлаш” жавобгарлигимни ошириш ва зарарни камайтириш учун алтернативларим қандай?
10. Фикрлашимни ва қароримни аниқ ва тўлиқ асослай оламанми? Ҳамкасларимга? Манфаатдор томонларга? Оммага?



Ҳар нарсанинг таъсири бор

- Үйлаб кўринг!
- Эҳтиёткор бўлинг!
- Атрофдагиларга зиён келтирманг
- Сиз ёзаётган одамлар учун қандай хавфлар бўлиши мумкин?
- Ёзганларингизнинг оқибатлари қандай?

1. Ҳеч нарсани тўқиманг

- Журналистиканинг энг асосий қоидаси
- Плагиат - бу "йўқ"
- Бевосита иқтибослар аниқ иқтибослардир.

2. Можароларнинг олдини олиш

- Шахсий иншо ёзмаётган бўлсангиз, оила аъзоларингизни интервью қилманг
- Сиз ёки оила аъзоларингиз бевосита иштирок этган воқеа ҳақида хабар берманг
- Манбалардан совғалар қабул қилманг
- "Дўстлар" ҳақида нима қилиш керак?

3. Адолатли ва бетараф бўлинг

- Ҳақиқатга интилинг ва ҳар томондан хабар беринг
- Ҳар доим бошқалар томонидан танқид қилинмаётган киши билан боғланинг
- "Объектив" овозда ёзинг - ўз фикрингизни ўзингизда сақланг

Истиснолар?



4. Ўзингиз кимсиз?

- Сиз репортаж устида ишлаётган мухбир эканлигингизни айтишда ҳар доим потенциал сабаб кўрсатинг
- Ҳеч қачон рухсатсиз сұхбатни интервьюга айлантируманг

5. Хатоларингизни тан олинг

- Ҳамма ҳам хато қилади
- Тез ва ихтиёрий тузатиш
 - Бунинг усуллари?
- Сизга бўлган ишончни ошириш

Онлайн манбаларни баҳолаш

- Архивлар: Интернет архив
- Доменга эгалик: Whois, IP lookup
- Ссылка: Yahoo site explorer
- Фирибгар сайтылар: Snopes, Urban Legends

Онлайн тарқмоқларни баҳолаш

Тасвир ёки фотони ким олганини, қандай
камерадан фойдаланганини ва олинган жойни
аниқланг

- "Ишониш учун жуда ҳам яхши" қоидасини ёдда тутинг!
- Powerpoint дан фойдаланишда эҳтиёт бўлинг
- Манипуляциядан эҳтиёт бўлинг
- "Word" файлни ким яратганини аниқланг (DocScrubber)

Ресурслар

- Ижтимоий ахборот воситаларидан фойдаланиш бўйича “Washington Post” қўлланмаси
- Facebook учун журналист қўлланмаси
- NPR News ижтимоий медиа кўрсатмалари
- Ижтимоий тармоқлар медиа ташкилотларни, таҳририятларни янгича ишлашга ундади
- ВВСнинг ижтимоий тармоқлардан фойдаланиш бўйича қўлланмаси
- Фойдаланувчи томонидан яратилган контент бўйича ВВС қўлланмаси

IREX курсининг намунаси

Қарорларни
эмоционал
эмас,
рационал
тарзда қабул
қилинг

Фактларни
фиклардан
ажратинг

Маълумот
фактларини
текширинг

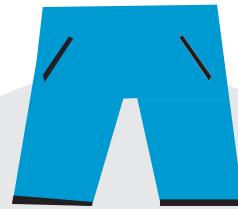
Дастлабки
манбаларни
қидиринг

Манипульяция
га ишонманг

Улашишдан
олдин ўйлаб
кўринг



Сохта янгиликлар:



Атайлаб
нотұғри
маълумот
бериш



Сохталиқ



Расм ва
сарлавҳалар
манипульяция
қилиниши

Тескари- хикоя ва хаосдан маълумот олиш

Фарқларни
кўпайтириш,
йўқотиш ёки
фойдасизлигини
таъминлайди (куч,
таъсир, маблағ)



Сохта

Реал кўринувчи
лекин манипульяция
қилинган сохта
маълумот, тадбир,
расмлар



Сохта расм



Сохта расм



Хорватия президенти 9 майга Москвага ташриф буюриш борасида қарор қилди

10 апреля 2015, 02:04

Президент Хорватии приняла решение о поездке в Москву на 9 мая



Президент Хорватии приняла решение о поездке в Москву на 9 мая



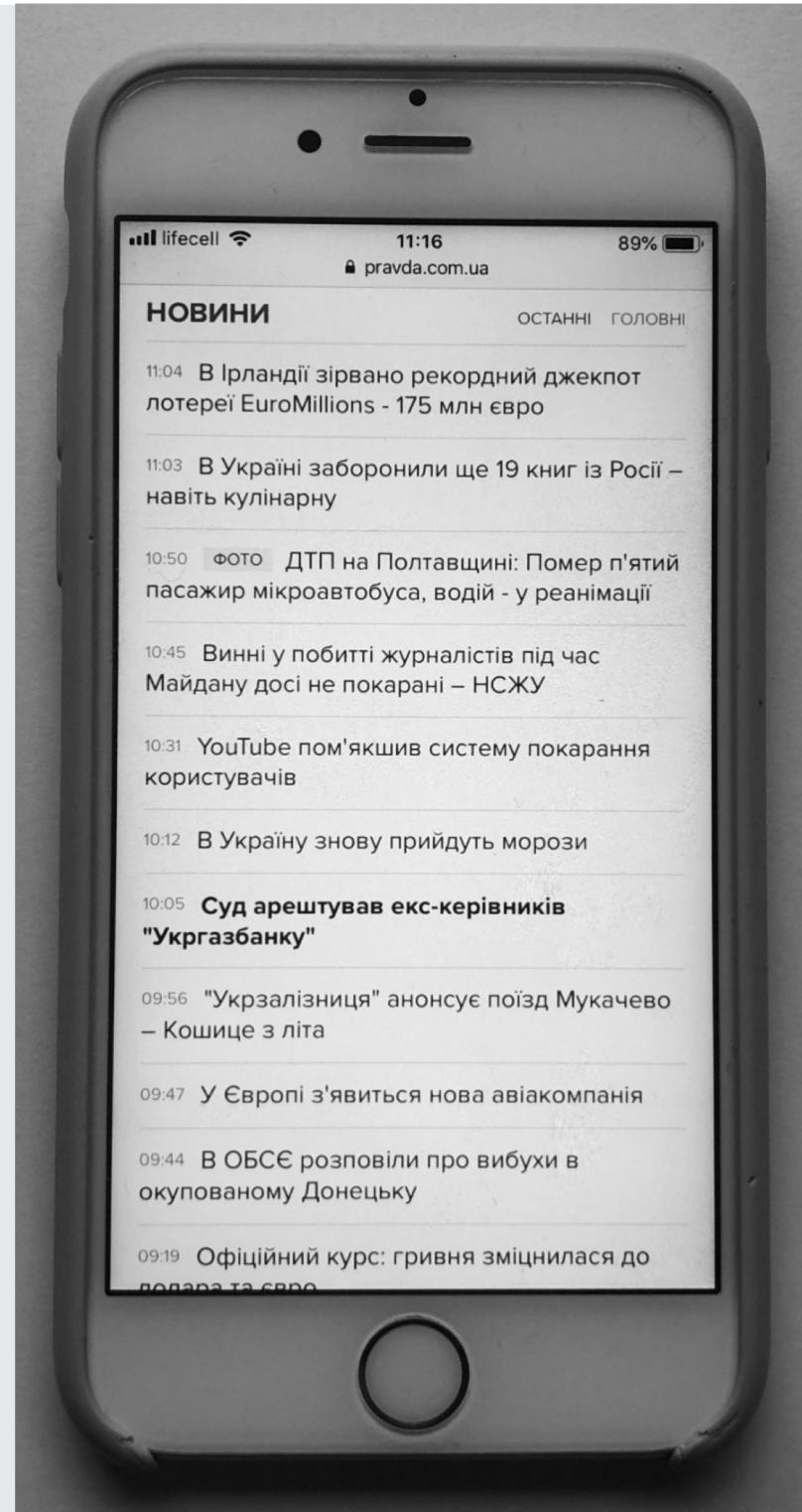
Хорватия Президенти, Kolinda Grabar-Kitarović, 70 йиллигига бағишиләнгән тадбирларда иштирок этиш учун Москвага ташриф буюришдан бош тортди. Россиядаги Хорватия әлчиси, Igor Pokaz, давлат номидан иштирк этади. Ушбу хабар Хорватия медиа агентлиги Khina томонидан берилди.



Президент Хорватии Колинда Грабар-Китарович отказалась приехать в Москву на праздничные мероприятия по случаю 70-летия Победы

Представлять страну на торжествах будет посол республики в России

ОММАГА БУ НИМА УЧУН МУХИМ?



ЖУРНАЛИСТЛАР НИМА ҚИЛА ОЛАДИ?

- Инсон аралашуви
- Техника аралашуви



Машқ: (Сохта) Тезкор янгиликлар: Хиндистонда зилзила бутун бир шахарни вайрон қилди: эксклюзив фото



Журналистикада фактларни текшириш

Home | Meedan PF Donald Trump's file | Pc X + v ← → ⌂ ⌄ https://www.politifact.com/personalities/donald-trump/ ⌁ ⌂ ⌃ ⌄ ...

The PolitiFact scorecard

True	32 (4%)
Mostly True	75 (11%)
Half True	99 (14%)
Mostly False	149 (21%)
False	247 (35%)
Pants on Fire	103 (14%)

Donald Trump's website

Our Donald Trump feeds

- A feed of statements by Trump
- A feed of stories mentioning Trump

Recent statements by and about Donald Trump

Filter: [Statements by](#) | [Statements about](#)



DONALD TRUMP
"Wow, Report Just Out! Google manipulated from 2.6 million to 16 million votes for Hillary Clinton in 2016



Now Playing 1:04 2:03
▶ Fact-checking misinformation ▶ Trump distorts US-Japan trade ▶ Van Crim
Powered by WIBBITZ

How to contact us

Email comments and suggestions for fact-checks to truthometer@politifact.com or find us on Facebook and Twitter. (If you send us a comment, we'll assume you don't mind us publishing it unless you tell us otherwise.)

9:49 AM 8/21/2019 36

Твиттерда янгиликлар тасмасини кузатиш

Home | Meedan Donald Trump's file | P... Veri Veri Veri Che #IJF Me Goc The You Bot Veri Join Des

https://twitter.com/search-advanced?lang=en

Home Moments Search Twitter Have an account? Log in

Advanced search

Words

All of these words
This exact phrase
Any of these words
None of these words
These hashtags
Written in All languages

People

From these accounts
To these accounts
Mentioning these accounts

Places

Near this place

Dates

From this date to

Type here to search

10:09 AM 8/21/2019 38

Twitter машқи

Твиттерда сизни қизиқтирган профилни күздан кечириңг- бу сирли фойдаланувчи ёки обуначи бўлиши мумкин.

Қуийдагилардан фойдаланинг:

- Twitterда мұкаммал қидирав
- Фойдаланувчи мұкаммал қидируви
- botometer.iuni.iu.edu
- Twlets: Twitter to Excel: <http://twlets.com/>

Сохта янгиликлар машқи: Геолог Ричард Вилямс хукумат Z қишлоғидаги зилзила магнитудасини камайтириб күрсатганини айтиб, илмий далиллар күрсатади.



Ишончли манба?

Инсон аралашуви

Техника аралашуви

- Email Checker <https://email-checker.net/>
- Ботлар
 - botometer
- Расм қидириш
- Қидириш усуллари
- Яна нима?

Google: мұкаммал қидирув

google.com/advanced_search?hl=en&fg=1

Advanced Search

Find pages with...

all these words:

To do this in the search box
Type the important words: tricolor rat terrier

this exact word or phrase:

Put exact words in quotes: "rat terrier"

any of these words:

Type OR between all the words you want: miniature OR standard

none of these words:

Put a minus sign just before words you don't want:
-rodent, -"Jack Russell"

numbers ranging from:

to

Put 2 periods between the numbers and add a unit of measure:
10..35 lb, \$300..\$500, 2010..2011

Then narrow your results by...

language: any language Find pages in the language you select.

region: any region Find pages published in a particular region.

last update: anytime Find pages updated within the time you specify.

site or domain: Search one site (like wikipedia.org) or limit your results to a domain like .edu, .org or .gov

terms appearing: anywhere in the page Search for terms in the whole page, page title, or web address, or links to the page you're looking for.

SafeSearch: Show most relevant results Tell SafeSearch whether to filter sexually explicit content.

file type: any format Find pages in the format you prefer.

usage rights: not filtered by license Find pages you are free to use yourself.

Type here to search

10:13 AM
8/21/2019

Расмлар

Инсон аралашуви

- Техника аралашуви
- Google ва Yandexда тескари расм қидириш:
<https://yandex.com/images/>
- Meta-data: <http://exif.regex.info/exif.cgi>
- Таҳрирланган расм? <http://imageedited.com>
- Вақтни билиш учун сояларни таҳлил қилинг:
<http://suncalc.net/>
- Булутлар бир хиллигини ёки бир хил деб назарда тутилиши учун клонни аниқлаш
- Яна?

Машқлар

Ушбу бинонинг расмларини кўздан
кечиринг. Уларга қараб нимани аниқлаш
мумкин?

Geo data

Инсон аралашуви

Техника аралашуви

- Yandex ва google maps
- Google Earth
- <http://suncalc.net/>
- Meta data
- Яна?

Видеолар

Инсон аралашуви

Техника аралашуви

- InVID Verification Plugin
- Youtube:
<https://citizenevidence.amnestyusa.org/>
- Audio fingerprinting-- ному воғиқликларни аниқловчи техника, масалан Contextubot (Bad Idea Factory)
- Видеомонтаж
- Яна?

Машқлар

Ушбу видеони кўринг. Нима сохта бўлиши мумкин? Техник воситалар билан нимани аниқлашингиз мумкин?

Маълумотни улашишдан олдин мақсад ва масъулият ҳақида ўйлаб кўринг.



Босқичлар

Нима қила олардим ва қандай қилардим

1 Тартибга солиш учун
номланг

2 Масъулиятни ўз зиммангизга
олинг. Маълумот сақловчиси
эканлигингизни англанг.
Нотўғри маълумотни
тарқатманг!

3 Билмаслигингиз мумкин
бўлган маълумотни тан
олинг.

4 Агар вақтингиз бўлса—
текширинг!
Маълумотни тасдиқлаш
учун керакли чораларни
қўлланг.

5 Агарда ҳамон маълумот
аниқлигига
шубҳаланссангиз,
улашманг.

Журналистика стандартлари варғи

	<p>Күрсаткыч: Яңгиликтар қуидагиларга амал қилиши керак</p>	<p>Сизнинг ОАВ шу стандартларга тұғри келадими? Нима учун?</p>	<p>Агар тұғри келса, қайси маълумот етишмаяпты?</p>	<p>SCORE: 2 = стандартта аниқ амал қилинган 1 = қисман амал қилинган ёки аниқ эмас 0 = стандартта аниқ амал қилинмаган</p>
Аниқлик	Матн, расм ва сарлавҳаларда номувофиқлилар йўқ.			
	Имкон бўлганда, иккинчи манбалардан кўра кўпроқ дастлабки манбалардан фойдаланилган.			
	Тадбирлар ноаниқ ёки жуда оддий кўрсатилмаган.			
Тўлиқлик	Стереотип гурӯҳлар ва уларнинг аъзолари билангина чекланмагансиз.			
	Асосий 6 саволга жавоб беради: Нима? Қайерда? Қачон? Ким? Нимага? Қандай?			

Фойдали манбалар

Манбаларни түғри жамлаш, Nata Dzvelishvili, Этика Низоми директори:
<https://start.me/p/nRxznG/verification>

Google News Initiative да журналистлар учун ушбу тасдиқлаш үсулларини ўзига киритган онлайн тренинг ва манбалар испан, араб ва форсий тилларда мавжуд:

<https://newsinitiative.withgoogle.com/training/>

Geolocation Challenge билан ўз текшириш қобилиятларингизни аниқланг:

<https://firstdraftnews.org/en/education/curriculum-resource/test-your-verification-skills-with-our-geolocation-challenge/>

Яна бир тренинг: <https://firstdraftnews.org/en/education/dashboard/>

Verification Handbook - фойдаланувчи кўрсатган матндан фойдаланишни журналистлар ва ёрдамчилар учун босқичма-босқич кўрсатувчи манба:
<https://verificationhandbook.com/book/>

Фактларни текшириш эксперти: Bellingcat тренинги <https://ru.bellingcat.com/>

Фактларни текширувчи платформа: <https://www.politifact.com/truth-o-meter/statements/>



Joan Mower

Joan Mouer (Joan Mower) - AQSh Global Media Agentligida (USAGM) trening va hamkorlik bo'yicha direktor. U jurnalistlarni o'qitib, xalqaro loyihalarni amalga oshirish bo'yicha bosh mas'ul. Joan bu agentlikka kiruvchi "Amerika Ovozi" teleradiosining matbuot xizmatini ham boshqargan. Joan undan oldin AQSh Davlat Departamentida Sudan bo'yicha ishlagan. Shuningek, "Freedom Forum"/"Nyuseum"da Afrika va Lotin Amerikasi dasturlariga rahbarlik qilgan.

Joan "Associated Press" jurnalisti ham bo'lган. Afrikaga ixtisoslashgan, tadqiqotchi muxbir sifatida ishlagan. U "United Press International"da ham faoliyat yuritgan.

Joan Sharqiy va Janubiy Afrikada voyaga yetgan. H.H. Aga Xan qizlar uchun Dar-es-Salam o'rta mакtabida tahsil olgan. Joan Berklidagi Kaliforniya Universiteti bitiruvchisi. Vashingtondagi Jons Xopkins Universitetidan Afrika tadqiqotlari bo'yicha magistr darajasiga ega.

jmower@usagm.gov



Inna Dubinsky

Inna Dubinsky – AQSh Global Media Agentligida (USAGM) Taraqqiyot va trening dasturlari menejeri. Afrika, Markaziy va Sharqiy Yevropa, Yaqin Sharq va Sharqiy Osiyoda yuzdan ortiq jurnalistika mahorat darslari va seminarlari o'tkazgan.

Inna 1993-yildan boshlab "Amerika Ovozi" teleradiosining Rossiya xizmatida ishlagan. U "TALK TO AMERICA" kundalik radio tok-shousini olib borgan va maxsus muxbir bo'lgan. Inna keyinchalik "WINDOW TO AMERICA" TV dasturi boshlovchisi va Rossiya xizmati multimedia bosh muharriri sifatida muhim rol o'ynagan. Inna ikki bor "Amerika Ovozi"ning oltin medaliga sazovor bo'lgan.

Inna russhunoslik dasturini ishlab chiqib, Kaliforniya shtatidagi Monterey Mudofaa Til Institutida rus o'qituvchilar guruhini boshqargan. Inna SSSR (Rossiya) Pedagogika fanlari akademiyasining chet tillari bo'yicha doktorlik dissertatsiyasini yoqlagan va chet tillarni o'qitish va o'qitish uslublari bo'yicha to'rt kitob muallifi. idubinsk@usagm.gov



Navbahor Imamova

Navbahor Imamova – “Amerika Ovozi” xalqaro teleradiosi jurnalisti. Multimedia boshlovchi, prodyuser, muxbir va muharrir. O’zbekistonda akkreditatsiyadan o’tgan yagona amerikalik korrespondent. “Amerika Ovozi”da 2002-yildan beri ishlaydi. “Amerika Manzaralari” turkumidagi siyosiy-ijtimoiy teledasturlar muallifi. Ko’rsatuv 2003-yildan buyon efirda. Navbahor qator xalqaro mukofotlar hamda “Amerika Ovozi” oltin medali sohibi. Jurnalistik faoliyatini 1996-yilda O’zbekiston

radiosining “Xalqaro hayot” redaksiyasida boshlagan. Jahon Tillar Universiteti Xalqaro jurnalistika fakultetida dars bergan. Ommaviy axborot vositalari bo'yicha bakalavrlikni Hindistonning Maysur Universitetidan, magistrlikni esa AQShning Bol Davlat Universitetidan oлган. Shuningdek, Garvard Universitetidan davlat boshqaruvi va liderlik bo'yicha magistrlik diplomiga ega. Navbahor Vashingtonda Markaziy Osiyo bo'yicha yetakchi mutaxassis. 16 yildan beri Amerikaning mintaqaga nisbatan siyosati, Markaziy Osiyo davlatlari va AQSh orasidagi munosabatlarni va ular ortidagi omillarni yaqindan yoritib, tahlil qilib keladi. Shuningdek, Amerikada yashovchi o'zbeklar va boshqa markaziy osiyoliklar hayotini o'rganib, vatandoshlar mavzusida G'arb siyosiy va ilmiy doiralarida ma'ruzalar o'qiydi. Markaziy Osiyo-AQSh aloqalari xususida ko'plab maqola va materiallar muallifi. Navbahor nufuzli oliyohlarda O'zbekiston va Markaziy Osiyo bilan bog'liq mavzularda so'zlab tanilgan. Garvard Universitetida Markaziy Osiyo klubini boshqargan. Toshkent viloyati Bo'stonliq tumani Qo'shqo'rg'on qishlog'ida ziyoli oilasida ulg'aygan.

nimamova@voanews.com @Navbahor @AmerikaOvozi



Tolkun Umaraliev

Tolkun Umaraliev - "Current Time" turkumidagi kundalik TV dasturlar va multimedia loyiha ortida turgan yetakchi mutaxassis. Tolkun raqamli texnologiyaga asoslanga OAV bo'yicha trener hamdir. "Current Time" 2015-yilda efirga chiqa boshlaganidan beri Tolkun bu dasturni rus tilida gaplashadigan dunyoda ishonchli va innovations axborot vositasiga aylantirish uchun ulkan hissa qo'shib keladi. Bundan oldin Tolkun BBC, Al Jazeera English va AFP bilan hamkorlik qilgan. Rossiya, Ukraina, Qirg'iziston, Qozog'iston va Tojikistonda treninglar o'tkazgan.

Email: umaralievt@currenttime.tv



Mark Skogen

Mark Skogen IREX xalqaro tashkilotining Axborot va OAV bo'yicha direktori. Markaziy Osiyo Dizayn markazini, Serbiyada *Learn to Discern*, Ukrainada *Learn to Discern* va Moldovada OAV bo'yicha loyihalar portfoliosini boshqaradi. IREXning *Learn to Discern* dasturi fuqarolarning axborot olish va tahlil qilish qobiliyatini oshirishga yordam beradi. *Learn to Discern* tashabbusini AQShning yetakchi gazetalari "The New York Times", "Washington Post" hamda CNN singari telekanallari yuqori baholagan.

Toshkentda Skogen o'ziga xos metodologiyani namoyish etib, jurnalistlar bilan interaktiv mashg'ulot o'tkazadi. Mark 2000-yilda Markaziy Osiyoda boshlangan va O'zbekistonda media salohiyatni oshirish bo'yicha uch loyihani o'z ichiga olgan 20 yillik tajribasiga asoslanadi. O'zining texnik va institutsional bilimlariga tayanadi. O'sha paytda Mark Qozog'istonda texnologiyalarni rivojlantirish va Internet bo'yicha dasturlarni boshqargan. Rus tilini biladi. Mark kutubxonachilardan tortib OAV xodimlarigacha, turli mutaxassislar bilan ishlab keladi.

Mark Viskonsin-Madison Universitetining xalqaro biznes va marketing bo'yicha bakalavrik diplom darjasini, Minnesota Universitetining jamoat ishlari bo'yicha magistrlik diplom darajasiga ega.

mskogen@irex.org



U.S. AGENCY FOR
GLOBAL MEDIA

UNITED STATES
BROADCASTING
BOARD OF
GOVERNORS